

I

(Informācija)

REVĪZIJAS PALĀTA

ĪPAŠAIS ZIŅOJUMS Nr. 4/2005

par Komisijas vadīto ekonomisko sadarbību Āzijā, ar Komisijas atbildēm

(saskaņā ar EK Līguma 248. panta 4. punkta otro daļu)

(2005/C 260/01)

SATURS

| | Punkti | Lpp. |
|---|---------|-----------|
| AKRONĪMU GLOSĀRIJS | | 2 |
| KOPSAVILKUMS | I.-VI. | 3 |
| IEVADS | 1.-15. | 4 |
| Jomas apraksts un pamats | 1.-9. | 4 |
| Revīzijas tvērums un pieeja | 10.-15. | 6 |
| APSVĒRUMI | 16.-59. | 10 |
| Vai ekonomiskās sadarbības stratēģija Āzijā ir efektīva? | 16.-35. | 10 |
| Plaša stratēģija strauji mainīgā vidē | 18.-27. | 10 |
| ... ar neadekvātiem mērķiem un rādītājiem darbības pārskatā | 28.-33. | 11 |
| ... noved pie lielas projektu daudzveidības un programmām, kuru izpilde ir grūti izmērāma | 34.-35. | 12 |
| Vai Komisija ir efektīvi vadījusi ekonomiskās sadarbības pasākumus? | 36.-59. | 12 |
| Divpusēji projekti | 38.-49. | 12 |
| Āzijas mēroga projekti | 50.-59. | 16 |
| SECINĀJUMI UN IETEIKUMI | 60.-72. | 18 |
| Secinājumi un ieteikumi par stratēģiju | 60.-65. | 18 |
| Secinājumi un ieteikumi par īstenošanu | 66.-72. | 18 |
| Komisijas atbilde | | 20 |

AKRONĪMU GLOSĀRIJS

| | |
|--------|--|
| ABB | Darbības balstīta budžeta izstrāde |
| ABM | Darbības balstīta pārvaldība |
| AIDCO | <i>EuropeAid</i> Sadarbības birojs (jeb <i>EuropeAid</i>) |
| ALA | Āzija – Latīņamerika |
| ASEAN | Dienvidausturumāzijas Tautu Asociācija |
| ASEM | <i>Asia-Europe Meeting</i> (Āzijas – Eiropas sanāksmes) |
| CRIS | <i>Common RELEX Information System</i> (Kopējā informācijas sistēma RELEX) |
| CSP | Valsts stratēģijas dokumenti |
| EBIC | <i>European Business Information Centre</i> (Eiropas Biznesa informācijas centrs) |
| ECERP | <i>EU China Enterprise Reform Project</i> (ES – Ķīnas Uzņēmumu reformas projekts) |
| IPR | Intelektuālā īpašuma tiesības |
| IT & C | <i>Information Technology & Communications</i> (Informācijas un telekomunikāciju tehnoloģijas) |
| MUTRAP | <i>Multilateral Trade Policy Assistance project</i> (Daudzpusējā tirdzniecības politikas atbalsta programma) |
| NIP | Nacionālā indikatīvā programma |
| PCP | Projektu cikla pārvaldība |
| PVO | Projektu vadības organizācija |
| PRSP | Nabadzības samazināšanas stratēģijas dokuments |
| RELEX | <i>DG External Relations</i> (Ārējo attiecību ģenerāldirektorāts) |
| RSP | Reģionālās stratēģijas dokuments |
| MVU | Mazi un vidēji uzņēmumi |
| SPF | <i>Small Projects Facility</i> (Mazo projektu programma) |
| PTO | Pasaules Tirdzniecības organizācija |

KOPSAVILKUMS

I. ES ekonomiskās sadarbības izdevumus Āzijā reglamentē Padomes Regula (EEK) Nr. 443/92, kas nosaka galvenos mērķus (zinātniskās un tehnoloģiskās sadarbības uzlabošana; institucionālās struktūras nostiprināšana un atbalsts uzņēmumiem, veicinot tirdzniecību, izglītību un tehniskās palīdzības shēmas) un uzskaita jomas, kurās izlietojami ES līdzekļi (1.-4. punkts).

II. Ekonomisko sadarbību Āzijā īsteno divos dažādos veidos: divpusēji projekti starp Komisiju un atsevišķām saņēmējām valstīm un reģionālas programmas, kas aptver apakšreģionus vai visu Āziju – tās sauc par "Āzijas mēroga programmām" (5.-9. punkts).

III. Palāta pārbaudīja, kādā mērā Komisija ir noteikusi stratēģiju, kas ļauj maksimāli efektīvi izmatot atbalstu saistībā ar ekonomiskās sadarbības pasākumiem Āzijā, un to, vai Komisija šā atbalsta īstenošanu vada efektīvi (10.-15. punkts).

IV. Saistībā ar stratēģiju Palāta konstatēja:

- nepietiekamu izdevumu koncentrēšanu: abas stratēģijas – gan politikas, gan darbības – ir uzskatāmas par ļoti plašām, kas izpaužas lielā projektu daudzveidībā, aptverot daudzas dažādas jomas ar dažkārt pārāk ambicioziem mērķiem (16.-26. punkts);
- mērķu neatbilstību no politikas līdz darbības līmenim, kā arī ietekmes un rezultātu rādītājus, kas drīzāk koncentrējās uz politiskiem procesiem nevis uz izdevumu rezultātu (28.-33. punkts);
- attiecīgi – atbalsta vispārējo ietekmi ir grūti noteikt un nav pietiekama pamata, kas ļautu novērtēt kopējo iedarbīgumu un ieguldīto finanšu līdzekļu atdevi (34.-35. punkts).

V. Saistībā ar Komisijas vadīto ekonomiskās sadarbības izdevumu īstenošanu Palāta konstatēja, ka:

- ir bijusi ilga kavēšanās starp divpusējo projektu identifikācijas posmu un projektu sākšanu, kā arī to īstenošanas laikā. Tas mazināja projektu rezultātus un ietekmi, bet dažos gadījumos kļuva par iemeslu tam, ka projekts nācās atcelt. Kontroles līmenis ne vienmēr bija apmierinošs, un vērtēšana, kad to veica, ne vienmēr notika laikus. Ilgtspējības iespējamība šķiet apšaubāma gandrīz pusei no revidētajiem projektiem (38.-49. punkts);
- Āzijas mēroga projektiem piemēroja smagnēju un sarežģītu projektu pieteikšanas procedūru, bet deleģācijas nesniedza pretendentiem potenciāli vērtīgu palīdzību. Revidēto projektu rezultāti bija pozitīvi, to starp tas, ka tie sasniedz samērā lielu skaitu saņēmēju. Kopumā projekti tika labi pārraudzīti, tomēr nebija skaidrs, vai to ilgtspējība būs nodrošināta (50.-59. punkts).

VI. Palāta iesaka Komisijai:

- noteikt skaidru stratēģiju, kurā atzīts šādas ekonomiskās sadarbības un tā mērķu īpašais raksturs un kurā ietverti rādītāji, kas ļauj veikt pienācīgu kontroli un projektu izpildes gaitas novērtējumu. Komisijai būtu jānodrošina loģika un konsekvence starp darbības pārskatiem saistībā ar ABM procesu, kas vislabāk ļautu koncentrēties uz šāda veida sadarbības īpašajām vajadzībām un problēmām (61., 63., 65. punkts);
- noteikt korigējošus pasākumus, lai uzlabotu divpusējo projektu apstiprināšanas, kontroles un novērtēšanas procedūras, lai panāktu projektu ilgtspējību (68. punkts);
- pārskatīt Āzijas mēroga programmu projektu pieteikšanas procedūras, tostarp delegācijas uzdevumus, lai nodrošinātu, ka šīs procedūras nav nevajadzīgi sarežģītas, tādējādi atvieglojot projektu pieteikšanu (70.-71. punkts);
- paplašināt veiksmīgo Āzijas mēroga projektu kontroles sistēmu, attiecinot to arī uz pārējiem projektiem (72. punkts).

IEVADS

Jomas apraksts un pamats

1. Āzijā dzīvo 56 % no pasaules iedzīvotāju skaita, un tai pieder 25 % pasaules NKP. Ļoti nozīmīgas ir ES ekonomiskās attiecības un komercattiecības ar Āziju. Tagad Āzija ir ES trešais nozīmīgākais tirdzniecības partneris un ceturtais nozīmīgākais ieguldījumu galamērķis. ES imports no Āzijas ir par vairāk nekā 230 miljardiem EUR, bet eksports uz reģionu pārsniedz 140 miljardus EUR ⁽¹⁾.

2. ES sadarbība ar Āziju sākās 1976 gadā – tajā pašā laikā, kad sadarbība ar Latīņameriku un Vidusjūras reģiona valstīm. Līdz 2004. gadam ES sadarbība Āzijā aptvēra kopā vairāk nekā 7,8 miljardus EUR, kas gadā palielinājās vidēji no 50 miljoniem EUR līdz 400 miljoniem EUR.

3. ES ekonomisko sadarbību Āzijā reglamentē Padomes Regula (EEK) Nr. 443/92 ⁽²⁾. Tā nosaka, ka ekonomiskajai sadarbībai ir jākalpo ES un tās partnervalstu savstarpējām interesēm, ieguldot līdzekļus ALA (Āzijas un Latīņamerikas) valstīs un palīdzot tām izveidot institucionālo kapacitāti, kas ļautu veidot ieguldījumiem labvēlīgāku vidi. Īpaša uzmanība ir veltīta uzņēmēju lomas stiprināšanai, kā arī tehnoloģijām un zinātībai no ES dalībvalstīm, jo īpaši privātajā sektorā un mazos un vidējos uzņēmumos (MVU). Ekonomiskajai sadarbībai ir trīs vispārēji mērķi:

sadarbības uzlabošana zinātnes un tehnoloģiju jomā, institucionālās struktūras pilnveidošana un atbalsts uzņēmumiem, veicinot tirdzniecību, izglītību un tehniskās palīdzības shēmas. Padomes regulā atzīmēts, ka nozīmīga ekonomiskās sadarbības daļa ir reģionālā sadarbība, ietverot reģionālu politiku, tirdzniecību un reģionālās ekonomiskās integrācijas iestādes.

4. Sadarbību Āzijā aptver Komisijas budžeta divas pozīcijas/ panti ⁽³⁾: “finansālā un tehniskā” sadarbība (B7-3 0 0/19 10 01) un “politiskā, ekonomiskā un kulturālā sadarbība” (B7-3 0 1/19 10 02) (sk. 1. tabulu turpmāk tekstā). No pēdējā minētā budžeta panta laika posmā no 2000. līdz 2004. gadam Komisija atvēlēja 509 miljonus EUR. Faktiski ekonomiskās sadarbības pasākumos iesaistītās summas ir vēl lielākas, jo daži projekti, ko finansēja no kopbudžeta pozīcijas B7-3 0 0, arī attiecas uz ekonomisko sadarbību.

⁽¹⁾ Avots: Eiropas Komisija, Stratēģijas dokuments un orientējoša programma daudzvalstu programmām Āzijā 2005.-2006. gadā, 11. lpp. (2004. gada augusts).

⁽²⁾ Padomes 1992. gada 25. februāra Regula (EEK) Nr. 443/92 par finansiālu un tehnisku palīdzību Āzijas un Latīņamerikas jaunattīstības valstīm un ekonomisku sadarbību ar tām (OV L 52, 27.2.1992., 1. lpp.).

⁽³⁾ Pēc tam, kad Komisija ieviesa “Pasākumos balstītu pārvaldību”, attiecības ar Āziju tagad klasificētas kā 19 10 pasākums, kas iedalīts: 19 10 01 Finansiāla un tehniska sadarbība ar Āzijas jaunattīstības valstīm; 19 10 02 Sadarbība ar Āzijas jaunattīstības valstīm politikas, ekonomikas un kultūras jomā; 19 10 03 Atbalsts mazajām tautām Āzijas valstīs; 19 10 04 Rehabilitācijas un rekonstrukcijas pasākumi Āzijas jaunattīstības valstīs; 19 10 06 Atbalsts Afganistānas rehabilitācijai un rekonstrukcijai.

1. tabula

Budžeta pozīcijas

| | Finansiāla un tehniska sadarbība ar Āzijas jaunattīstības valstīm | Sadarbība ar Āzijas jaunattīstības valstīm politikas, ekonomikas un kultūras jomā | Kopā | Sadarbība politikas, ekonomikas un kultūras jomā kā % no kopējā |
|-------------|---|---|-----------------|---|
| | (1) | (2) | (3) = (1) + (2) | (2)/(3) |
| | B7-3 0 0/19 10 01 | B7-3 0 1/19 10 02 | | |
| | Saistību apropriācijas | Saistību apropriācijas | | |
| | milj. EUR | milj. EUR | milj. EUR | % |
| 2000 | 300,39 | 115,76 | 416,15 | 28 % |
| 2001 | 237,27 | 86,16 | 323,43 | 27 % |
| 2002 | 375,30 | 99,40 | 474,70 | 21 % |
| 2003 | 178,32 | 103,11 | 281,43 | 37 % |
| 2004 | 291,55 | 109,25 | 400,80 | 27 % |
| Kopā | 1 328,84 | 513,67 | 1 896,51 | 27 % |

5. Atbilstīgi šai vispārējai struktūrai ES ekonomisko sadarbību Āzijā īsteno dažādos veidos. Tie ir – divpusēji projekti starp Komisiju un atsevišķām saņēmējvalstīm (sk. 38. punktu), reģionālas programmas starp Komisiju un konkrētiem apakšreģioniem, tādiem kā ASEAN ⁽¹⁾ un uz pieprasījumu balstītas programmas, kas aptver visu Āziju (sk. 50. punktu). Pēdējām minētajām programmām saņēmēji, kā to nosaka ALA regula, var būt no jebkuras Āzijas valsts, un tādēļ visā šajā ziņojumā tās minētas kā “Āzijas mēroga programmas”.

2. tabula

Ekonomiskās sadarbības projektu sadalījums pa valstīm

| Valsts | Summa (EUR) | Procenti |
|------------------------|--------------------|----------------|
| Bangladeša | 947 000 | 0,3 % |
| Butāna | 1 000 000 | 0,3 % |
| Bruneja | 1 973 400 | 0,6 % |
| Kambodža | 0 | 0,0 % |
| Ķīna | 99 634 648 | 29,1 % |
| Indija | 60 354 119 | 17,6 % |
| Indonēzija | 7 990 016 | 2,3 % |
| Laosa | 8 000 000 | 2,3 % |
| Malaizija | 3 000 000 | 0,9 % |
| Birma | 0 | 0,0 % |
| Nepāla | 15 000 000 | 4,4 % |
| Pakistāna | 54 950 000 | 16,0 % |
| Filipīnas | 6 659 829 | 1,9 % |
| Singapūra | 500 000 | 0,1 % |
| Šrilanka | 3 315 700 | 1,0 % |
| Taizeme | 8 674 000 | 2,5 % |
| Austrumtimora | 0 | 0,0 % |
| Vjetnama | 70 811 380 | 20,7 % |
| Kopā divpusējie | 342 810 092 | 100,0 % |
| ASEAN | 37 000 000 | |

Avots: Revīzijas palāta.

6. Revīzijas palāta aprēķināja, ka divpusējās ekonomiskās sadarbības projekti Āzijā, kas finansēšanai apstiprināti no 1995. līdz 2002. gadam ⁽²⁾, kopā aptver 343 miljonus EUR (sk. 2. tabulu), ar 37 miljonu EUR ieguldījumu projektos ASEAN reģionā.

⁽¹⁾ Dienvidaustrumāzijas valstu asociācija. Desmit dalībvalstis ir – Indonēzija, Malaizija, Filipīnas, Singapūra, Taizeme, Bruneja, Vjetnama, Laosa, Birma/Mjanma un Kambodža.

⁽²⁾ Aprēķini pēc datiem, kas savākti no dažādiem avotiem, ieskaitot deleģāciju tīmekļa vietnes, valsts stratēģijas dokumentus u. c. Komisijas pārvaldības informācijas sistēmās (CRIS) šī informācija nebija iekļauta.

7. Ir piecas dažādas programmas, kas aptver visu Āziju. Divas no tām – *Asia Invest* un *Asia IT & C* ⁽¹⁾ – jo īpaši paredzētas ekonomiskajai sadarbībai. Zināmā mērā *Asia ProEco*, *Asia Link* un *Asia Urbs* programmas arī atbalsta ekonomisko sadarbību.

8. **Asia Invest programma** sakās 1997. gadā ar Komisijas ieguldījumu ⁽²⁾ 42 miljonu EUR apmērā piecu gadu periodā, un tagad tai sācies otrais īstenošanas posms, kas ilgs no 2003. līdz 2007. gadam, ar 41 miljonu EUR lielu ieguldījumu. Šīs programmas finansēto projektu mērķis ir “veicināt tiešu komercsadarbību starp uzņēmējiem ES un Āzijā, koncentrējoties uz maziem un vidējiem uzņēmumiem, un atbalstīt privātā sektora dinamiku Āzijā”. Programma iesaista partnerus gan no ES dalībvalstīm, gan no Āzijas valstīm.

9. **Asia IT & C programmu** paredzēts īstenot no 1999. gada līdz 2003. gadam ar Komisijas ieguldījumu 35 miljonu EUR apmērā. Otrais posms tika apstiprināts 2003. gada 3. novembrī nākamajam gadam ar ieguldījumu 10 miljonu EUR apmērā. *Asia IT & C* ⁽³⁾ programmas vispārējais mērķis ir “izveidot plašas, intensīvas un ilgstošas tehnoloģiskās un ekonomiskās attiecības starp Āziju un Eiropu, kurās var uzplaukt līdzsvarota partnerība un kopīgs novatorisms”. Programma iesaista partnerus gan no ES dalībvalstīm, gan no Āzijas valstīm.

Revīzijas tvērums un pieeja

10. Iepriekš Palātas revīzijas koncentrējās uz finansiālo un tehnisko sadarbību. Ekonomiskā sadarbība tiek īstenota uz strauji augošas starptautiskās tirdzniecības fona. Palātas revīzija koncentrējās uz īpašām pārvaldības grūtībām un riskiem, ko rada šādi apstākļi.

11. Revīzija aptvēra divpusējus projektus un divu veidu reģionālās programmas – tās, kas aptver visu Āziju (Āzijas mēroga programmas), bet galvenokārt koncentrējoties uz tām, kas aptver apakšreģionus (ASEAN programmas).

12. Šīs revīzijas mērķis bija novērtēt, kā Komisija vada ekonomiskās sadarbības pasākumus Āzijā, pārbaudot:

— kādā mērā Komisija ir noteikusi stratēģiju, kas ļauj maksimāli efektīvi izmantot atbalstu; un

— vai Komisija iedarbīgi vada atbalsta īstenošanu.

13. Tika pārbaudīti izdevumi par atsevišķiem projektiem trijās saņēmējvalstīs – Indijā, Vjetnamā un Ķīnā –, kas veido (sk. 2. tabulu) 67 % no visiem divpusējiem projektiem, kā arī ievērojamu daļu no Āzijas mēroga projektiem (50 %, sk. 3. tabulu).

3. tabula

Apstiprināto āzijas mēroga projektu sadalījums pa valstīm 2002. gadā

| Valsts | Asia Invest (EUR) | Asia IT & C (EUR) | Kopā (EUR) | Procenti |
|---------------|-------------------|-------------------|-------------------|----------------|
| Bangladeša | 0 | 319 872 | 319 872 | 1,1 % |
| Butāna | 0 | 0 | 0 | 0,0 % |
| Bruneja | 0 | 213 333 | 213 333 | 0,7 % |
| Kambodža | 0 | 754 701 | 754 701 | 2,5 % |
| Ķīna | 3 185 288 | 4 136 074 | 7 321 361 | 24,4 % |
| Indija | 1 073 785 | 3 500 896 | 4 574 681 | 15,2 % |
| Indonēzija | 200 988 | 832 004 | 1 032 992 | 3,4 % |
| Laosa | 0 | 200 000 | 200 000 | 0,7 % |
| Malaizija | 200 975 | 1 269 066 | 1 470 041 | 4,9 % |
| Nepāla | 120 000 | 263 267 | 383 267 | 1,3 % |
| Pakistāna | 0 | 746 667 | 746 667 | 2,5 % |
| Filipīnas | 510 887 | 962 780 | 1 473 667 | 4,9 % |
| Singapūra | 100 993 | 0 | 100 993 | 0,3 % |
| Šrilanka | 283 686 | 1 544 453 | 1 828 139 | 6,1 % |
| Taizeme | 333 887 | 4 786 280 | 5 120 167 | 17,1 % |
| Austrumtimora | 0 | 400 000 | 400 000 | 1,3 % |
| Vjetnama | 1 648 135 | 2 419 158 | 4 067 293 | 13,6 % |
| Kopā | 7 658 624 | 22 348 552 | 30 007 175 | 100,0 % |

Avots: Revīzijas palāta.

⁽¹⁾ Pārējās programmas ir – *Asia Urbs Programme*, kas veicina tīkla izveidi un vietējo varas iestāžu sadarbību starp ES un Āziju; *Asia Link Programme*, kas veicina tīkla izveidi un apmaiņu starp universitātēm abos reģionos un *Asia ProEco Programme*, kas veicina partnerību vides jomā.

⁽²⁾ Šīs programmas saņem līdzfinansējumu, tādēļ faktiskā programmas vērtība ir lielāka.

⁽³⁾ Kā noteikts Finanšu priekšlikumā, kas apstiprināts 1998. gada 18. jūnijā.

14. Divpusējo projektu atlase padziļinātai revīzijai aptvēra dažāda tipa ekonomiskās sadarbības programmas un projektus, kas ļāva noteikt galvenos pārvaldības jautājumus. Revīzijai atlasītie projekti bija lielākoties tādi projekti, kuru īstenošana vēl turpinās, taču tika revidēti arī vairāki jau pabeigti projekti (sk. 4. tabulu). Padziļināta revīzija tika veikta

14 divpusējiem projektiem, kas veido 37 % no šā izdevumu veida izraudzītās valstīs (sk. 5. tabulu). No Āzijas mēroga projektiem 39 tika veikta padziļināta revīzija, aptverot 25 % no šo projektu kopējās vērtības (sk. 6. tabulu). Izmeļošs saraksts ar *Asia Invest* un *Asia IT & C* projektiem, kam tika veikta revīzija, ir parādīts 7. tabulā.

4. tabula

Divpusējie un citi reģionālie projekti, kas apmeklēti revīzijas laikā

| Projekta Nr. | Projekta nosaukums | Summa (EUR) | Statuss revīzijas apmeklējuma laikā |
|----------------------------|---|---------------|-------------------------------------|
| Divpusējie projekti | | | |
| Indija | | | |
| IND/EUAID/D/6/1997/0229 | <i>EU-India Maritime Transport Project</i> (ES – Indijas Jūras transporta projekts) | 8 000 000 | Slēgts |
| IDD/RELEX/1997/0481 | <i>EU-India Civil Aviation Project</i> (ES – Indijas Civilās aviācijas projekts) | 18 000 000 | Procesā |
| IDD/RELEX/2001/0001 | <i>India Small Projects Facility</i> (Indija, Mazo projektu programma) | 4 200 000 | Procesā |
| IND/RELEX/2001/0009 | <i>European Business Information Centre (EBIC)</i> (Eiropas Biznesa informācijas centrs) | 279 170 | Slēgts |
| IND/RELEX/1997/0120 | <i>EU India IPR</i> (ES – Indijas IPR) | 950 000 | Nav īstenots |
| | Starpsumma | 31 429 170 | |
| Vjetnama | | | |
| VNM/RELEX/H05/1997/0294 | <i>Multilateral Trade Policy Assistance (MUTRAP)</i> (Daudzpusēja tirdzniecības politikas atbalsts) | 3 100 000 | Procesā |
| VNM/RELEX/H01/2000/2242 | <i>EBIC Vietnam (EBIC Vjetnama)</i> | 993 080 | Slēgts |
| VNM/RELEX/2001/0032 | <i>EC Vietnam in the Audio Visual Sector</i> (EK – Vjetnama Audiovizuālajā nozarē) | 950 000 | Procesā |
| | Starpsumma | 5 043 080 | |
| Ķīna | | | |
| CHD/RELEX/1995/0111 | <i>EU-China Intellectual Property Rights Cooperation programme (IPR CHINA)</i> (ES – Ķīna, Sadarbības programma intelektuālā īpašuma jomā) | 5 600 000 | Procesā |
| CHD/RELEX/1998/2202 | <i>WTO Framework programme for EU support to China's accession to the WTO</i> (PTO Pamatprogramma ES atbalstam, lai Ķīna iestātos PTO) (I posms) | 3 600 000 | Slēgts |
| CHD/RELEX/1999/2071 | <i>EU China Financial Services Cooperation Project</i> (ES – Ķīnas Finanšu pakalpojumu sadarbības projekts) | 8 500 000 | Procesā |
| CHD/RELEX/2000/2018 | <i>EU China Enterprise Reform Project (ECERP)</i> (ES – Ķīnas Uzņēmējdarbības reformas projekts) | 8 500 000 | Procesā |
| CHD/RELEX/2000/2021 | <i>EU China Small Projects Facility</i> (ES – Ķīna, Mazo projektu programma) | 8 000 000 | Procesā |
| ASIE/CHD/2002/0418 | <i>EU China WTO Project</i> (ES – Ķīna PTO projekts) (II posms) | 15 000 000 | Procesā |
| | Starpsumma | 49 200 000 | |
| Reģionālie projekti | | | |
| ASIE/1998/004-949 (EC) | <i>EU-ASEAN Intellectual Property Rights Co-operation Programme</i> (ES – ASEAN Sadarbības programma intelektuālā īpašuma tiesību jomā (II posms)) | 5 000 000 | Procesā |
| ASIE/1996/004-641 (EC) | <i>EU-ASEAN Regional Co-operation Programme on Standards and Quality</i> (ES – ASEAN Reģionālās sadarbības programma par standartiem un kvalitāti (1)) | 9 000 000 | Sagatavošanā |
| ALA 94/15 | <i>ASEAN-EC COGEN programme</i> (ASEAN – EK COGEN programma), III posms (1)) | 5 000 000 | Procesā |
| | Starpsumma | 19 000 000 | |
| ASEM Trasta fonds | | | |
| TF 051 834 | <i>Monitoring of State Owned Enterprises, New Establishment and Transformation</i> (Valsts uzņēmējdarbības pārraudzība, jaunas uzņēmējdarbības un pārveide) | USD 400 000 | Procesā |
| TF 052 334 | <i>Study on Public Service Unit Reform</i> (Pētījums par valsts dienesta vienības reformu) | USD 600 000 | Procesā |
| | Starpsumma | USD 1 000 000 | |

(1) Redzēts tikai priekšizpētes stadijā.
Avots: Revīzijas palāta.

5. tabula

Revidētie divpusējie projekti, salīdzinot ar projektu kopskaitu

| | Ekonomiskās attīstības projektu skaits valstī | Ekonomiskās attīstības projektu summa (vērtība) valstī (EUR) | Apmeklēto projektu skaits | Apmeklēto projektu summa (vērtība) (EUR) |
|-------------|---|--|---------------------------|--|
| Indija | 18 | 60 354 119 | 5 | 31 429 170 |
| Vjetnama | 21 | 70 811 380 | 3 | 5 043 080 |
| Ķīna | 23 | 99 634 648 | 6 | 49 200 000 |
| Kopā | 62 | 230 800 147 | 14 | 85 672 250 |

Avots: Revīzijas palāta.

6. tabula

Projekti Āzijā, kuros veikta revīzija, salīdzinājumā ar kopējo projektu skaitu

| Asia Invest ⁽¹⁾ (finansētie projekti, kas sākti no 1999. līdz 2002. gadam) | | | | | Asia IT & C (no 2000. līdz 2003. gadam finansētie projekti) | | | |
|---|--------------------|------------------|--------------------------|-------------------------------|---|-------------------|--------------------------|-------------------------------|
| Valsts | Projektu kopskaits | Summa (EUR) | Revidēto projektu skaits | Revidēto projektu summa (EUR) | Projektu kopskaits | Summa (EUR) | Revidēto projektu skaits | Revidēto projektu summa (EUR) |
| Indija | 13 | 1 073 785 | 3 | 200 143 | 19 | 3 500 896 | 4 | 975 597 |
| Vjetnama | 22 | 1 648 134 | 7 | 662 326 | 11 | 2 419 158 | 3 | 595 000 |
| Ķīna | 39 | 3 185 288 | 5 | 982 652 | 14 | 4 136 073 | 4 | 1 387 370 |
| AK | 9 | 594 388 | 2 | 131 242 | 26 | 6 921 111 | 3 | 1 000 000 |
| Francija | 5 | 287 276 | 2 | 101 314 | 18 | 4 973 774 | 6 | 1 214 968 |
| Kopā | 88 | 6 788 871 | 19 | 2 077 677 | 88 | 21 951 012 | 20 | 5 172 935 |

⁽¹⁾ Asia Invest: nav ņemti vērā projekti, kas ir daļa no Asia Interprise.

Avots: Revīzijas palāta.

7. tabula

Revīzijas laikā revidētie āzijas mēroga projekti

| Projekta Nr. | Projekta nosaukums | Summa (EUR) | Statuss revīzijas apmeklējuma laikā |
|------------------------|--|-------------|-------------------------------------|
| Asia Invest | | | |
| 108 55 | ISO 9000 for the Association of Electronics and Information Technology Enterprises of Ho Chi Minh City | 83 001 | Slēgts |
| 108 69 | Training Vietnamese trainers and executives in quality management | 104 200 | Slēgts |
| 108 77 | Sustainable development of the Vietnamese shoe industry | 86 954 | Slēgts |
| 108 86 | HACCP Implementation in the Indian Food Industry | 120 000 | Slēgts |
| 108 88 | Preparation of Indian SMEs for EU Certification | 21 343 | Slēgts |
| 108 101 | Capacity for Business | 59 369 | Slēgts |
| 108 135 | Training on good manufacturing practices – HACCP methods and foodstuffs related EU legislation | 102 705 | Procesā |
| 108 138 | Quality management in the graphic media industry | 120 000 | Slēgts |
| 108 144 | Introduction of Non-Destructive Testing in Welding to Vietnam | 98 171 | Procesā |
| 108 149 | Introducing Environmental Management Plan and Practices for Hotels and Resorts in Vietnam | 118 076 | Slēgts |
| 108 150 | Strengthening the Capacity in Engineering Consultancy Services of Vietnam | 99 755 | Slēgts |
| 108 151 | Master of e-management | 112 555 | Procesā |
| 108 153 | Optimised Design and Operation for Sino-Euro Municipal Wastewater Treatment Facilities | 65 689 | Slēgts |
| 108 157 | Language and Business Familiarisation in the Textile and Clothing sector | 58 800 | Slēgts |
| 108 166 | Chinese IT Market | 87 657 | Procesā |
| 108 175 | China Business Familiarisation Seminars for Multipliers in the UK | 31 487 | Slēgts |
| 108 176 | Train Rhône Alpes SMEs for Asia | 54 629 | Procesā |
| 108 184 | From Cleaner Production to One Corporate Responsibility – A One Year Competitiveness Training Programme for China's Textiles Enterprises | 105 674 | Slēgts |
| 108 185 | Modern Management Methods for Chinese Suppliers in the Automotive Industry | 97 258 | Slēgts |
| Asia IT & C | | | |
| 01 01 | European Masters in Modelisation of Continuum | 200 000 | Procesā |
| 01 06 | Sharing Capability in Localisation and Human Language Technologies | 200 000 | Procesā |
| 02 26 | CCI Networking and e commerce awareness | 184 730 | Slēgts |
| 12 03 | Transfer of European Level graduate IT Courses | 200 000 | Procesā |
| 12 05 | MIPAA Multi Media Platform for Appropriate Architecture | 189 000 | Slēgts |
| 12 14 | IT & C skills for efficient micro finance sector in South Asia | 400 000 | Procesā |
| 21 06 | Developing web based teaching packages for building professionals | 196 734 | Procesā |
| 21 13 | Promoting Internet Policy and Regulatory Reform in Vietnam | 200 000 | Procesā |
| 22 02 | e Business Solutions for marketing intelligence in textile sector | 198 418 | Slēgts |
| 22 11 | Promoting Information and Regulatory dialogue in China | 200 000 | Atcelts |
| 22 14 | Indo European System Usability Partnership | 199 944 | Procesā |
| 22 29 | Information technology and Communications for natural disasters warnings and mitigation | 200 000 | Procesā |
| 23 11 | SPIN ASIA Spintronic Innovative Technologies for Asia | 400 000 | Procesā |
| 23 18 | Transfer of IT & C skills for micro finance sector in China | 400 000 | Procesā |
| 23 19 | WEBPOT Web based optimisation tools for research | 533 822 | Procesā |
| 23 20 | GENNERE Generic Epidemiological network in Nephrology | 400 000 | Procesā |
| 23 50 | E3 Toolbox | 195 552 | Procesā |
| 23 58 | EDECAD Education and e Commerce task force for small firms | 377 235 | Procesā |
| 23 60 | Casa Asia Virtual | 200 000 | Slēgts |
| 23 67 | ELVIS E learning with Virtual Interactive Synthetic characters | 387 370 | Procesā |

Avots: Revīzijas palāta.

15. Palāta, veicot revīziju, apmeklēja Projektu vadības organizāciju (PVO), Eiropas partnerus Vācijā, Spānijā, Francijā un Apvienotajā Karalistē, kā arī Āzijas partnerus un PVO Indijā, Vjetnamā un Ķīnā. Notika arī sākotnējās izpētes apmeklējums Taizemē.

APSVĒRUMI

Vai ekonomiskās sadarbības stratēģija Āzijā ir efektīva?

16. Palāta pārbaudīja to, kādā mērā Komisija ir noteikusi stratēģiju, kas ļauj maksimāli efektīvi izlietot ekonomiskās sadarbības izdevumus. Tika noteikts, vai ir ieviesta skaidra stratēģija, un vērtēts, cik tālā tā ļauj efektīvi izlietot atbalstu, un spriests par tās piemērošanu praksē.

17. Var nošķirt divu veidu stratēģijas – politikas stratēģija, kas izpaužas lēmumā atbalstīt konkrēto jomu vai tēmu, un darbības stratēģija, kas nosaka to, kādā veidā politikas stratēģija īstenojama praksē. Šajā gadījumā rezultāts, kas izrietēja no politiskā lēmuma atbalstīt ekonomisko sadarbību Āzijā, tika iekļauts Padomes ALA Regulā (EEK) Nr. 443/92 (kas aptver visu attīstības atbalstu Āzijā un Latīņamerikā). Regulā noteikti galvenie mērķi un uzskaitītas jomas, kurās nauda izlietojama. Darbības stratēģijas mērķis ir noteikt, kā šie mērķi būtu sasniedzami, kā arī noteikts izdevumu virziens un fokuss.

Plaša stratēģija strauji mainīgā vidē ...

18. Ekonomiskās sadarbības jēdziens tika definēts ar ALA regulu (sk. 3. punktu). Tās 7. pantā noteikts mērķis palīdzēt jaunattīstības valstīm “nostiprināt institucionālo spēju, lai radītu labvēlīgāku vidi ieguldījumiem un attīstībai ... un visiedarbīgāk izmantotu iespējas, kas tām rodas, pieaugot starptautiskajai tirdzniecībai, tostarp Eiropas vienotajam tirgum.” Ir paredzēts, ka labumu gūs arī dalībvalstis, “... veicinot visu dalībvalstu uzņēmēju, tehnoloģiju un praktiskās pieredzes lomas nostiprināšanos, it sevišķi privātajā sektorā un mazos un vidējos uzņēmumos.” Tie ir plaši mērķi, ņemot vērā straujas attīstības vidi, kas balstās uz tirgus notikumiem un kurā dominē aizvien pieaugoša starptautiskā tirdzniecība. Partneros iekļaujot gan jaunattīstības valstis, gan ES dalībvalstis, atbalsta joma tiek paplašināta, pastiprinot vajadzību rūpīgi plānot uzdevumus.

19. Regulas 8. pantā noteiktas trīs jomas, kurās izlietojams atbalsts. Pirmā ietver “zinātniskā un tehnoloģiskā potenciāla un vispārēja ekonomiskās, sociālās un kultūrvides uzlabošanu, ieviešot izglītības shēmas un nodrošinot praktiskās pieredzes izplatīšanu”, ko “... galvenokārt vada administratīvie darbinieki, lēmēji ekonomikas jomā, un tā aptver visas ekonomikas, zinātnes un tehnikas nozares ...”. Otrā nozare ir “institūciju struktūras uzlabošana... lai attīstībai radītu labvēlīgāku ekonomisko, likumdošanas, administratīvo un sociālo klimatu”. Trešā ir “atbalsts uzņēmumiem, veicinot tirdzniecību, izglītību un tehniskās palīdzības shēmas ... nodibinot kontaktus starp uzņēmumiem un ieviešot shēmas šādas sadarbības veicināšanai”.

20. ALA regulas 8. panta mērķi ir plaši, tie aptver ārkārtīgi plašu potenciālo saņēmēju un projektu jomu un skaitu. Tādēļ bez īpašas atbalsta plānošanas ar piemērotu īstenošanas stratēģiju, pastāv risks, ka projektu izpildes gaitu un izdevumu ietekmi nebūs iespējams novērtēt, un tādējādi nav pamata, kas nodrošinātu ES līdzekļu racionālu finanšu pārvaldību. Turklāt Āzija ir milzīgs reģions, jo tas aptver trīs no piecām pasaulē visvairāk apdzīvotajām valstīm un ceturto lielāko tautsaimniecības sistēmu, kas strauji attīstās gan ekonomikas, gan vispārīgas attīstības nozīmē.

21. Komisijas vispārēja stratēģija Āzijā ir noteikta 1994. gada paziņojumā Padomei “Par jaunu Āzijas stratēģiju” (1), tā atjaunināta 2001. gada paziņojumā “Eiropa un Āzija: Stratēģiskais pamats partnerības stiprināšanai” (2).

22. Komisijas 1994. gada paziņojumā atzītas “nozīmīgas pārmaiņas” un iespējamā Āzijas reģiona izaugsme, un tādēļ Eiropas Savienībai ir steidzami “jāstiprina sava ekonomiskā klātbūtne Āzijā, lai saglabātu savu vadošo lomu pasaules ekonomikā ... [un] lai nodrošinātu, ka tās intereses šeit tiek pilnībā ievērotas”. Eiropas panākumi “lielā mērā atkarīgi no lēmumiem, ko pieņem ... privātais sektors”, kur Eiropas Savienības uzdevums ir “pārvarēt šķēršļus Eiropas tirdzniecībai un ieguldījumiem, sekmējot labvēlīgu normatīvo vidi uzņēmējdarbībai Āzijā”. Tas prasa “proaktīvas rīcības stratēģijas: lielāku uzmanību vēršot uz ekonomisko sadarbību un detalizētāk plānojot tās izmantošanu, lai veicinātu Eiropas tirdzniecību un ieguldījumus.” Tādējādi akcentēta ES ietekmes saglabāšana un tirgus radītas iespējas Eiropas uzņēmējsabiedrībām, attīstot Āzijas saņēmējvalstu tautsaimniecības.

(1) KOM(94) 314 galīgā redakcija, 1994. gada 13. jūlijs.

(2) KOM(2001) 469 galīgā redakcija, 2001. gada 4. septembris.

23. Paziņojumā atzīts ekonomiskās sadarbības īpašais raksturs, un tas aprakstīts kā “uzlabot uzņēmējdarbības un normatīvo vidi partnervalstīs, lai veicinātu abpusēju tirdzniecību un ieguldījumus ar privātā sektora tiešu līdzdalību gan Eiropas Savienības, gan partnervalsts labā.” Tādējādi ekonomiskās sadarbības raksturs kvalitatīvi atšķiras no finansiālās un tehniskās sadarbības, kas veido lielu daļu ES izdevumu ārējās darbības jomā. Tādēļ tam vajadzīga īpaša uzmanība, lai atspoguļotu šā atbalsta īpašo raksturu un īpašības. Stratēģijas dokumentos tas nebija redzams.

24. Komisija 2001. gadā atjaunināja 1994. gada paziņojumu nolūkā noteikt “visaptverošu stratēģisku pamatu mūsu attiecībām ar Āziju un tās apakšreģioniem nākamajā desmitgadē.” Ekonomiskās sadarbības jomā galvenais mērķis ir definēts šādi: “stiprināt ES politisko un ekonomisko klātbūtni visā reģionā ... [vēl vairāk stiprināt] mūsu savstarpējo tirdzniecības un ieguvumu plūsmu ar reģionu”. Un atkal – uzmanība ir vērsta uz ES ieguvumiem, kā arī uz attīstības mērķiem saņēmējvalstīs.

25. Paziņojumā atzīts, ka pieejamie resursi ir ierobežoti, un noteikts, ka Komisijai tie jānovirza “uz nedaudziem vienkāršākiem pasākumiem, kuri vērsti uz pamatprioritātēm ... un jānodrošina, lai šie pasākumi tiktu īstenoti ātri un efektīvi.” Atbalsta panākumi ir jāvērtē, pamatojoties uz “noteiktiem, vienkāršiem (pat ja tie lielākoties ir kvalitatīvi) rādītājiem ... [tādiem kā] ... ES un Āzijas tirdzniecības un ieguldījumu attiecību attīstība”. Palāta nekonstatēja nevienu pierādījumu tam, ka atbalsts būtu vērsts uz nelielu skaitu pamatprioritāšu (sk. 35. punktu), un ietekmes un rezultātu rādītājus, kopš Komisija tos noteikusi, drīzāk virza process nevis rezultāti (sk. 32.-33. punktu).

26. Paziņojumā atzīmēts, ka ekonomiskajam atbalstam jābūt “modulāram”, t. i., specifiski plānotam, lai to pielāgotu atsevišķu valstu apstākļiem un vajadzībām. Tādēļ valsts stratēģijas dokumentos (CSP), kas paredzēti visām attīstības vajadzībām, būtu jānosaka īpaša ekonomiskās sadarbības stratēģija. Praksē tas netika darīts: padziļināta revīzija tika veikta triju valstu – Indijas, Vjetnamas un Ķīnas – CSP ekonomiskajam aspektam, un tas nebija pienācīgi nošķirts no vispārējām attīstības tēmām, nebija pietiekami sīki un saturiski izstrādāts, un tādēļ nesniedza praktisku stratēģiju atbalsta virzībai.

27. Savā paziņojumā Komisija uzsvēra vajadzību projektos ievērot reģionālo dimensiju, lai veicinātu reģionālu sadarbību. Lai gan pēc to būtības nebija sagaidāms, ka divpusējiem projektiem būtu bijis jābūt reģionāli fokusētiem, tomēr praksē daži no tiem bija tādi. Lielākoties tā nebija ar atsevišķajiem Āzijas mēroga projektiem un programmām kopumā.

... ar neadekvātiem mērķiem un rādītājiem darbības pārskatā ...

28. Kopš 2001. gada Komisija ir pakāpeniski ieviesusi savu jauno pārvaldības pieeju, kas ir pasākumos balstīta pārvaldība (ABM) un ir paredzēta, lai uzlabotu veidu, kādā resursiem nosaka prioritātes, tos izlieto un ziņo par to. ABM ir veids, kādā Komisija praksē ievieš darbības stratēģiju. Pasākumos balstīta budžeta izstrāde ir ABM budžeta izstrādes komponente. Piemērojot ABB pieeju pirmo reizi budžets bija jāapstiprina 2004. gadā. Resursu piešķirumiem jābūt saskaņā ar politikas prioritātēm, bet resursu pārvaldībai jāatbilst iepriekš noteiktajiem mērķiem. Budžeta struktūrā attiecības ar Āziju ir definētas kā atsevišķa darbība (budžeta nodaļa – 19.10), bet “Politiska, ekonomiska un kultūras sadarbība ar Āzijas jaunattīstības valstīm” ir budžeta pants (viens no pieciem), kas vērsts uz ekonomisko sadarbību.

29. Par katru budžeta izlietojumu tika sagatavots darbības pārskats, lai pamatotu un attaisnotu prasītās budžeta apropriācijas, nosakot konkrētus mērķus un rezultātu un ietekmes rādītājus. Par provizorisko budžeta projektu 2005. gadam darbības pārskati tika publicēti 2004. gada sākumā⁽¹⁾. Palāta parbaudīja darbības pārskatu par attiecībām ar Āziju saistībā ar ekonomiskās sadarbības pasākumiem un novērtēja tā loģiskumu un saskaņotību, mērķu atbilstību un rādītāju izmantojamību.

30. Darbības pārskata 3. daļā noteikts darbības pamatmērķis, kas izvirzīts 2001. gada paziņojumā – “stiprināt ES politisko un ekonomisko klātbūtni visā reģionā ...” – kopā ar sešām prioritātēm. Prioritāte, kas attiecas uz ekonomisko sadarbību, ir “stiprināt savstarpējas tirdzniecības un ieguldījumu plūsmu ar reģionu”.

⁽¹⁾ Komisijas 2004. gada maija darba dokuments, kas pievienots Eiropas Komisijas 2005. finanšu gada provizoriskajam kopbudžeta projektam.

31. Darbības pārskata 4. daļā noteikti darbības īpašie mērķi, rādītāji, rezultāti un iznākumi. Tas veido darbības pamatu ES izdevumu īstenošanas plānošanai, kontrolei un novērtēšanai, tādējādi nodrošinot racionālu finanšu pārvaldību. Ekonomiskajai sadarbībai nav sava ABM mērķa, izņemot to, kas iekļauts ceturtajā mērķī: “Saskaņotas politikas sistēmā stiprināt dialogu un sadarbību ar Āzijas partneriem politikas, ekonomikas un kultūras jomā”. Uz stratēģisko mērķi attiecas šāds teksts: “Veicināt ilgtspējīgu jaunattīstības valstu ekonomisko un sociālo attīstību”, kas neatspoguļo ne pamatmērķi, ne ar to saistītās prioritātes (sk. iepriekšējo punktu).

32. Ir sniegts tikai viens ietekmes rādītājs: “Vienotas deklarācijas, kopējas nostājas un kopējas darba kārtības par galvenajiem starptautiskajiem, politikas un ekonomikas jautājumiem, kas izriet no ASEM ministru un augstākā līmeņa sanāksmēm 2004. gadā”⁽¹⁾. Plaši un vispārīgi atbilstot ABM mērķiem, tas kvantitatīvi nevērtē ietekmi, kāda ir atbalstam, no kura liela daļa ir izlietota nelieliem projektiem, arī ne galvenajai savstarpējas tirdzniecības un ieguldījumu plūsmas prioritātei (kas pēc rakstura ir gan objektīva, gan precīzi nosakāma vai izmērāma).

33. Rezultātu rādītāji attiecībā uz 2004. finanšu gadu (no kuriem minēti deviņi) galvenokārt aptver dalību sanāksmēs vai komitejās, kas var atspoguļot nenoliedzami svarīgas politiskas intereses un rīcību, tomēr atkal – tas nav galvenais izdevumu mērķis vai nolūks. Turklāt rādītāji galvenokārt attiecas uz procesu – sanāksmes notikšanu –, nevis uz tās iznākumu – gaidāmo rezultātu.

... noved pie lielas projektu daudzveidības un programmām, kuru izpilde ir grūti izmērāma

34. Noteiktu darbības stratēģiju trūkums gan Komisijas, gan atsevišķas valsts līmenī praksē izpaudās ārkārtīgi plašā un daudzveidīgā projektu klāstā, kas aptver plašu ģeogrāfisku teritoriju (sk. 39. un 50. punktu). Mērķtiecīgas plānošanas trūkums uz Āzijas plaši un strauji augošo tautsaimniecības sistēmu un strauji pieaugošās starptautiskās tirdzniecības un ievērojamu aizjūras ieguldījumu fona nozīmē to, ka kopējo atbalsta ietekmi ir grūti izmērīt vai aktīvi pārvaldīt. Tādēļ ir nepietiekams pamats novērtējumam, par izdevumu efektivitāti un par to, vai panākta pienācīga ieguldīto finanšu līdzekļu atdeve.

⁽¹⁾ Papildināts ar “Daudzpusējas pieejas pastiprināšana Āzijas drošības jautājumiem, globālās ekonomikas noteikumi (piem., PTO un vispārējie finanšu noteikumi) un kultūras dimensijas iekļaušana”.

35. Neatbilstošas un nekoncekventas darbības stratēģija daļēji tika īstenota ekonomiskās sadarbības ļoti specifiskā rakstura dēļ – sadarbība bija paredzēta, lai ES partneri gūtu tādu pašulabumu, kā uzņēmējdarbības Āzijā. Tiešām galvenais mērķis – stiprināt tirdzniecību un ieguldījumu plūsmas, ļoti balstījās uz politiskām iniciatīvām, tadām kā divpusējas vai daudzpusējas sarunas (piem., Pasauls tirdzniecības organizācija). Praksē attīstības atbalsta sistēma, kurā plānoja nelielus projektus aizvien bagātākās valstīs (pretstatā lielākiem divpusējiem projektiem), deva ļoti nedaudz izmērāmu ietekmi un ieguldījumu kopējo mērķu sasniegšanā. Turklāt dinamiskajā IT preču un pakalpojumu sfērā, uz kuru ir vērsta uzmanība, nevar efektīvi darboties ar tradicionālām un relatīvi ilgām projekta sagatavošanas, apstiprināšanas un īstenošanas procedūrām, ko izmantoja attīstības atbalstam.

Vai Komisija ir efektīvi vadījusi ekonomiskās sadarbības pasākumus?

36. Lai izdarītu secinājumus par šo revīzijas mērķi, Palāta pārbaudīja, kādā mērā Komisijas vadība:

- ir izveidojusi projektu pieteikšanas procedūru, lai atbalstītu un atvieglotu pieteikšanu uz finansējumu;
- nodrošina to, lai lēmumi par projektiem tiktu pieņemti un projekti tiktu īstenoti savlaicīgi;
- regulāri kontrolē projektus un laikus veic koriģējošas darbības;
- nodrošina, lai projektiem būtu reāli rezultāti ar pozitīvu ietekmi un lai tie būtu ilgtspējīgi;
- veic attiecīgu novērtēšanu.

37. Ekonomisko sadarbību veido divas dažādas īstenošanas pieejas: divpusēji projekti starp Komisiju un partnervalstīm un Āzijas mēroga programmas (sk. 38. un 50. punktu). Tā kā šī sadarbība atšķiras pēc rakstura un reizēm pēc tajā iesaistītajiem īpašajiem jautājumiem, šajā ziņojumā konstatējumi par abām pieejām sniegti atsevišķi.

Divpusēji projekti

38. Divpusējiem projektiem starp Komisiju un saņēmējvalsti ir noslēgts finanšu nolīgums. Pirms pašreizējās Finanšu regulas stāšanās spēkā projektus parasti īstenoja Projekta vadības organizācija (PVO), ko parasti vada gan Eiropas, gan Āzijas līdzdirektori.

1. izcēlums – Projektu un to mērķu piemēri

1. Indijā tika īstenots civilās aviācijas projekts. Galvenie mērķi bija uzlabot aviācijas drošību un atvieglot biznesa kontaktus starp ES un Indijas uzņēmējdarbības. Cits projekts attiecās uz "Mazo projektu programmu" (Small Projects Facility) ar vispārēju mērķi atbalstīt Indijas tautsaimniecībā un pārvaldības sistēmā notiekošo reformu procesu, veicinot pilsoniskās sabiedrības partneru iesaistīšanu.

2. Vjetnamā lielākais divpusējais projekts bija "Daudzpusējas tirdzniecības politikas atbalsta programma" (Multilateral Trade Policy Assistance – MUTRAP). Galvenie mērķi bija atbalstīt Vjetnamas pāreju uz tirgus ekonomiku un veicināt tās integrāciju reģionālās un globālās ekonomikas un tirdzniecības sistēmā.

3. Ķīnā tika īstenots uzņēmējdarbību reformas projekts (ECERP), un tā īpašais mērķis bija palielināt MVU sektora ieguldījumu provinču labklājības un nodarbinātības jomā. Cita projekta vispārējais mērķis bija sekmēt racionālu, caurskatāmu un iedarbīgu finanšu pakalpojumu sektoru, lai stiprinātu savstarpējas tirdzniecības un ieguldījumu plūsmas reģionā un dotu pienesumu demokrātijas, labas pārvaldības un tiesiskuma izplatīšanā.

39. Pārbaudītajās valstīs tika īstenoti daudzi divpusēji ekonomiskās sadarbības projekti (plašāk sk. 4. tabulu), kuri nebija vērsti uz kādu konkrētu teritoriju vai tēmu. Daudzos gadījumos šiem projektiem bija tikai relatīvi ierobežots finansējums, lai ņemtos pie ļoti izaicinošiem mērķiem ārkārtīgi plašās un blīvi apdzīvotās valstīs. Kopumā projekti deva iespēju pastāvīgam dialogam par ekonomisko sadarbību, bet pašu projektu ietekme daudzos gadījumos bija nenozīmīga līdz šim (sk. 44. punktu).

Kavēšanās ar projektu apstiprināšanu un uzsākšanu

40. Strauji augošā Āzijas ekonomiskās sadarbības pasaulē projektu plānošana, apstiprināšana un īstenošana pēc iespējas īsākā laikā ir ārkārtīgi svarīga. Nevajadzīga kavēšanās rada risku, ka projekti vairs nebūs vajadzīgi, vai arī vajadzību tos ievērojami pārformulēt, lieki radot izmaiņas paredzētajās pakārtotajās izmaksās un budžeta saistībās. Rezultātā process kļūst daudz sarežģītāks un dārgāks izmaksā tā vadīšana, bet projekti ir mazāk efektīvi.

41. Divpusējie projekti drīzāk tika identificēti katrā konkrētā gadījumā atsevišķi, nevis piemērojot standartizētu projektu pieņemšanas procedūru (¹). Procesu rakstura dēļ var paiet ievērojams laiks starp projekta identifikāciju un īstenošanas sākšanu. Revīzija pārbaudīja, kādā mērā projekti ir tikuši lieki novilcināti.

42. Visu pārbaudīto projektu trūkums bija ilga kavēšanās pirms īstenošanas, tā notika dažādu iemeslu dēļ: reorganizācijas un personāla maiņa Komisijas centrālajos dienestos Briselē, nesaprašanās starp Komisijas centrālajiem dienestiem un tās deleģācijām par pienākumiem pēc decentralizācijas, sarežģītas procedūras, problēmas ar projektiem izraudzītajām struktūrām un grūtības piesaistīt pienācīgi kvalificētus un pieredzējušus ES ekspertus.

2. izcēlums – Kavēšanās pirms īstenošanas

1. Civilās aviācijas projektam Indijā sākotnēji ar Indijas valdību tika parakstīts Saprašanās memorands. Pēc tam bija pusotru gadu ilga kavēšanās pēc Indijas valdības sniegtā apstiprinājuma, jo Komisija aizstāja Saprašanās memorandu ar Finanšu nolīgumu un deva papildu laiku Civilās aviācijas ministrijai izprast un atzīt izmaiņas. Projekts bija sagatavots 1997. gadā, bet tā kā abas puses Finanšu nolīgumu nebija parakstījušas līdz 2000. gada nogalei, sākotnējie noteikumi bija jāatjaunina, lai atspoguļotu pārmaiņas rūpniecības vidē. Attiecīgi īstenošana sākās tikai 2001. gada februārī.

2. Visi Eiropas Biznesa informācijas centra (EBIC) projekti Āzijā piedzīvoja ilgu kavēšanos, pirms tos sāka īstenot. ALA komitejas apstiprinājuma saņemšana ietvēra garas sarunas, jo dalībvalsts pārstāvjus interesēja EBIC vieta attiecībā pret to valstu vēstniecību ekonomikas nodaļām. Gan Indijā, gan Vjetnamā kavēšanās turpinājās, kamēr problēmas ar EBIC juridisko statusu tika atrisinātas.

3. Par Mazo projektu programmu Ķīnā finanšu nolīgums tika parakstīts 2001. gada martā, Eiropas līdzdirektora līgums stājās spēkā 2003. gada jūnijā un pirmais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus tika izziņots 2003. novembrī. Galvenais kavēšanās iemesls bija problēmas ar Eiropas līdzdirektora pieņemšanu darbā, jo tika izmantots neapmierinošs pamatlīgums.

(¹) Teorētiski prioritārās intervences jomas ir noteiktas Valsts stratēģijas dokumenta gaitā sadarbībā ar partnervalsti. Kad joma ir noteikta, Komisija nolīgst līgumslēdzējus, lai veiktu projekta izpēti, kā rezultātā tiek sagatavots finanšu priekšlikums, ar kuru tiks ierosināts projekts, un tas, kā projekts īstenojams. Projektus, kuru vērtība pārsniedz 1 miljonu EUR, apstiprina ALA komiteja, kuru veido dalībvalstu pārstāvji.

Novilcinātie un dažkārt atceltie projekti...

43. Ievērojama kavēšanās ir bijusi arī desmit no 14 revidēto divpusējo projektu izpildes laikā. Tam bija vairāki iemesli: nevajadzīgi sarežģīti projekti, PVO pieredzes trūkums, bieža Komisijas personāla maiņa, problēmas ar līguma noteikumiem un lēnas procedūras.

3. izcēlums – Kavēšanās īstenošanas laikā

1. ES un Indijas Jūrlietu projektā līgums tika parakstīts 1999. gada maijā un tika pagarināts līdz 2003. gada decembrim. Mācību pasākumi tika nevajadzīgi novilcināti līdz pat programmas beigām. Komisijas centrālajā mītnē projekts tika nodots četrām dažādām vērtēšanas komisijas amatpersonām pēc kārtas, kas arī aizkavēja īstenošanu.

2. Ķīnā IPR projekts tika īstenots ar ievērojamu novēlošanos. Projektu pagarināja līdz 2005. gada decembrim, bet PVO līgumu pagarināja tikai līdz 2003. gada decembrim, kas radīja koordinācijas problēmas starp dažādām saņēmējaģentūrām.

3. ES un Indijas IPR projekts vispār netika īstenots. Problēmas radīja tas, ka Komisija darbinieku maiņas dēļ nespēja veikt saskaņotu darbu, kā arī Eiropas PVO nebija vajadzīgās pieredzes.

4. izcēlums – Projektu mērķi nav sasniegti

1. MUTRAP iedarbīgumu mazināja problēmas ar piedāvājumu konkursu un ar neparedzēto pārtraukumu līdz tam, kamēr sākās nākamais projekta posms.

2. Neefektīvas īstenošanas aģentūras dēļ Audiovizuālais projekts Vjetnamā deva ļoti nelielus materiālus rezultātus: notika tikai viens praktiskais seminārs un ļoti niecīgi reklāmas pasākumi Eiropā un Vjetnamā.

3. Finanšu dienestu programmai Ķīnā bija nepietiekami un neatbilstoši rezultāti, ko daļēji radīja skaidrības trūkums finanšu nolīgumā.

5. izcēlums – Veiksmīgie projekti

1. Civilās aviācijas projektam Indijā uzdevumi bija plānoti tā, ka tos bija iespējams īstenot. Saskaņā ar finanšu priekšlikumu profesionālās mācības apguva aptuveni 900 cilvēku. Revīzijas laikā faktiski bija apmācīti 2 315 inženieri, menedžeri, eksperti, tehniķi un piloti: 97 % no mācību apmeklētājiem novērtēja tās kā labas vai ļoti labas.

2. Vjetnamā pozitīva ietekme bija EBIC. Lai gan uzdevumi nebija noteikti ne finanšu priekšlikumā, ne finanšu nolīgumā, projekta laikā tika veiktas 1 007 aptaujas, notika 107 pasākumi/semināri, bija 5 599 reģistrēti dalībnieki un tika sniegti 315 ziņojumi presei. 82 % no dalībniekiem bija apmierināti ar semināriem un 75 % bija apmierināti ar informācijas pakalpojumiem.

... samazina rezultātus un ietekmi

44. Lai novērtētu projekta attīstību un panākumus, jau pašā sākumā jānosaka atbilstoši mērķi. Praksē palāta konstatēja, ka mērķi, piemēram, tas, ka līdz noteiktam līmenim jāsaņem noteiktais skaits cilvēku, ļoti bieži nebija skaidri definēti un tādēļ nebija objektīva pamata, pēc kura spriest par rezultātiem vai izpildi. Vērtējot projektus pēc faktiskiem vai pieņemtiem kritērijiem, Palāta konstatēja, ka daži projekti bija uzskatāmi neveiksmīgi, kamēr citi tādi nebija.

Ne vienmēr apmierinoša pārraudzība

45. Efektīva pārraudzība ietver sekošanu līdzīgi projektu izpildei, problēmu identificēšanu un savlaicīgu korigējošu darbību veikšanu. Tam jābūt pienācīgi dokumentētam, lai protokolētu paveikto darbu un jebkādu citu attiecīgu darbību. Palāta novērtēja Komisijas pārraudzības kvalitāti katram no izraudzītajiem projektiem. Finanšu nolīgumi paredz, ka PVO jāsniedz Komisijai regulāri projektu izpildes ziņojumi par projektu īstenošanas gaitu. Lielākā daļa projektu ieviesa sistēmas, lai noteiktu un pārraudzītu to izpildes gaitu un radītu pamatu projektu izpildes ziņojumiem, kurus savukārt pārskatīja un novērtēja Komisija.

46. Komisijas veiktā pārraudzība ne vienmēr ir bijusi konsekventa vai pilnībā veiksmīga. Dažos gadījumos tā bija nepietiekama, kā rezultātā problēmas netika identificētas, kamēr citos gadījumos ir bijusi pārāk liela iejaukšanās projekta ikdienas gaitā. Tas traucē īstenošanu, rada risku neidentificēt augstāka līmeņa problēmas un ir neefektīvs Komisijas trūcīgo resursu izlietojums. Pat tad, kad pārraudzība ir notikusi, ne vienmēr pastāv rakstisks apliecinājums par paveikto.

6. izcēlums – Neatbilstīga pārraudzība

1. Par EBIC Indijā no Komisijas dokumentiem nav skaidrs, kāda pārraudzība ir notikusi. Par EBIC Vjetnamā nav skaidru pierādījumu Komisijas veiktajai pārraudzībai, izņemot vienu apmeklējumu, ko uz Filipīnām, Taizemi, Vjetnamu un Kambodžu veica Komisijas centrālie dienesti.

2. Indijā Deleģācijas veiktā "Mazo projektu programmas" (SPF) pārraudzība bija neatbilstīga un neregulāra: netika prasīts, lai projektu īstenotāji iesniegtu jebkādus projekta izpildes ziņojumus, tā reducējot pārraudzības reālo pamatu.

3. Par Finanšu pakalpojumu projektu Ķīnā bija pierādījumi par regulāru, Deleģācijas veiktu pārraudzību. Tomēr Deleģācija paplašināja savas pārraudzības funkcijas, uzņemoties vadošo lomu projekta īstenošanas gaitā.

Apšaubāma ilgtspējība

47. Bija paredzēts, ka visi ES finansētie projekti būs ilgtspējīgi: pasākumu uzskata par ilgtspējīgu, ja tas spēj dot labumu mērķgrupai ilgākā laikposmā pēc tam, kad galvenais atbalsts ir beidzies. To var panākt, ja projekts kļūst pašfinansējošs vai ar projekta turpināšanas saistībām, ko uzņemas labuma guvējas valsts valdība. Palāta pārbaudīja, vai projektiem ir bijis sagatavots ilgtspējības plāns un vai ilgtspējības jautājumam projekta laikā ir pievērsta pienācīga uzmanība. Praksē ilgtspējība bieži atkarīga no apmierinošas projekta izpildes, kas panākta projekta īstenošanas laikā: mērķu sasniegšanai vajadzīgs pienācīgs laiks, jo nepabeigti projekti parasti nav ilgtspējīgi. Sešos no 14 pārbaudītajiem projektiem ilgtspējības potenciāls bija apšaubāms.

7. izcēlums – Ilgtspējība

1. ECERP astoņus mēnešus pirms projekta beigām vēl nebija sagatavots ilgtspējības plāns. Nebija skaidrs, kā darbību varētu turpināt, kad beigsies ES finansiālais atbalsts.

2. Finanšu pakalpojumu projektam nebija sagatavots ilgtspējības plāns un daļai prioritāro pasākumu bija īslaicīgs raksturs, – tie bija risinājumi, kas paredzēti aktuālo problēmu risināšanai, pretstatā tam, lai īstenotu ilgtspējīgas struktūras.

Novērtējuma trūkums

48. Vērtēšana ir būtisks elements Komisijas pieejā, kas paredz racionālu finanšu pārvaldību, un ietver "spriedumus par intervences pasākumiem atbilstīgi to rezultātiem, ietekmei un vajadzībām, kuru apmierināšana izvirzīta par mērķi" ⁽¹⁾. Ir paredzēts novērtēt mērķu sasniegšanu un izskaidrot pakārtotos cēloņsakarību mehānismus. Problēmām vai trūkumiem, kas konstatēti gan vadības, gan rezultātu jomā, jāveido pamats korigējošajai darbībai, ko veic Komisija.

49. Pārbaudīto divpusējo projektu finanšu nolīgumos nebija sistemātiski paredzēti neatkarīgi novērtējumi un nebija pierādījumu par kritērijiem, kas izmantoti, lai izņemtu, kuri projekti jāvērtē. Pat tad, kad novērtējumi bija paredzēti, tie ne vienmēr notika savlaicīgi, tādējādi samazinot vai pat iznīcinot to efektivitāti.

8. izcēlums – Trūkumi projektu novērtēšanā

1. Finanšu nolīgumos nebija paredzēti neatkarīgi novērtējumi trijām IPR programmām.

2. Indijā sākotnējā piecu gadu nolīgumā par Civilās aviācijas projektu bija teikts, ka pēc divu gadu īstenošanas jābūt starpposma novērtējumam. Attiecīgi projektu sadalīja divos līgumos ar 12 mēnešus ilgu sākumposmu, kam sekoja trīs gadu īstenošanas posms. Jaunajā nolīgumā, kas attiecās uz īstenošanas posmu, saglabājās noteikums par to, ka pēc divu gadu īstenošanas jābūt starpposma novērtējumam. Tomēr tā kā starpposma novērtējums pēc diviem gadiem atbilst piecu gadu projektam, tas ir par vēl trīs gadu projektam, jo nepaliek pietiekami daudz laika korigējošu pasākumu īstenošanai.

⁽¹⁾ Komisijas Paziņojums par novērtēšanu (SEK(2000) 1051).

Āzijas mēroga projekti

50. Āzijas mēroga programmas (sk. 5., 7.-9. punktu) ir sadalītas virknē instrumentu jeb komponentu, saskaņā ar kuriem tiek īstenoti daudzi projekti ar nelielu vērtību. Tipiska projekta vērtība ir EUR 100 000–200 000 un tā ietver Āzijas vai Eiropas partneru līdzfinansējumu, kas ir 50 % no paredzētajiem līdzekļiem. Projekti ir atkarīgi no pieprasījuma – ar finansējuma pieteikumiem, ko pretendenti iesniedz priekšlikumu veidā. Tā rezultātā ir finansēti ļoti atšķirīgi projekti. Pilnu sarakstu skatīt 7. tabulā.

9. izcēlums – Āzijas mēroga projektu piemēri

1. Asia IT & C projekts, kura mērķis efektīvi izplatīt progresīvas un pielāgotas e-biznesa ierīces, kas var sekmēt attiecības starp Indijas un Eiropas uzņēmējiem tekstila nozarē.
2. Asia Invest projekts, kura mērķis veicināt Vjetnamas apavu ražošanas nozares stabilu izaugsmi, ieviešot un nododot tālāk produktu izstrādes tehnoloģijas, stiprinot pārvaldes spēju, un veicināt atbalsta nozares attīstību.
3. Asia Invest projekts, kurā eksporta konsultanti no britu organizācijām vada mācības par to, kā veikt eksportu uz Ķīnu un par ieguldījumiem Ķīnā.
4. Asia IT & C projekts, kura mērķis mazināt nabadzību un vairot iespējas Ķīnas IT & C nozarei, izmantojot Internetu par informācijas dienesta pamatu, lai stiprinātu saziņu un informācijas apmaiņu starp Ķīnas mikrofinansēšanas sektora pārstāvjiem un politiķiem, kā arī starp vietējiem dalībniekiem un ārvalstu organizācijām.
5. Asia Invest projekts, kura mērķis ir stiprināt kapacitāti, dot zināšanas un dalīties pieredzē par aspektiem, kas saistīti ar vides apsaimniekošanas sistēmām viesnīcu nozarei Vjetnamā.

Smagnēja un sarežģīta projektu pieteikšanas procedūra

51. Projektu pieteikšanas procedūrām jāsniedz pietiekams pamats, lai atlasītu iedarbīgākos projektus un aizsargātu Komisijas finansiālās intereses, tomēr neatturot potenciālos pretendētus no pieteikšanās ar pārmēru sarežģītām procedūrām un nevajadzīgām prasībām. Asia Invest un Asia IT & C programmām priekšlikumu konkurss ir divreiz gadā, kad pretendenti var iesniegt projekta priekšlikumus, kurus pēc tam novērtē Komisija. Projektu pieteikšanas process ir formalizēts: jāaizpilda standartizēta pieteikuma veidlapa, ietverot sīki izstrādātu budžetu un partnerības pārskatu, ar kuru dažādie partneri vienojas par labas partnerības prakses principiem.

52. Komisija sniedz pretendentiem skaidri detalizētas vadlīnijas, ietverot astoņus skaidrojošus pielikumus. Tomēr projektu pieteikšanas procedūras prasību izpilde rada saprotamas grūtības nepieredzējušiem pretendentiem. Lai gan lielākā daļa partneru atzīst norādījumu dokumentu noderību, detalizētību un loģiku, kam sekot, desmit no trīsdesmit deviņiem projektu iesniedzējiem atzīst, ka norādījumus ir grūti izprast un grūti izpildīt. Tie prasa laiku un arī lielākas izmaksas, un pretendentiem ir grūtāk sagatavot, iegūt un pārbaudīt visu vajadzīgo informāciju, jo īpaši tad, ja tā vēl ir jātulko.

53. Āzijas partneriem arī bija problēmas, sniedzot to nolikumu un/ vai statūtus, kā prasa projektu pieteikšanas procedūra, jo īpaši tādēļ, ka dažās Āzijas valstīs šādā formā šo dokumentu nav. Sarežģījumus rada arī fakts, ka, iesniedzot projekta pieteikumu, jābūt gatavam partnerības nolīgumam starp pusēm. Āzijas partneri apraksta savu nepatiku slēgt šādus nolīgumus, kamēr nav zināms, vai projekta pieteikums būs veiksmīgs.

54. Lai gan programmas mērķis ir privātais sektors, kas darbojas komerciālā tirgus vidē, atbalstu var izmaksāt tikai "bezzaļņas biznesa starpniekiem, kas veicina tirdzniecību un ieguldījumus starp ES un Āziju," piem., sabiedriskajām un bezzaļņas organizācijām vai vietējām administrācijām. Praksē projekti bieži ir ar tirdzniecības apvienībām vai organizācijām, kas pašas nomināli ir bezzaļņas, bet ko finansē privātā sektora uzņēmējdarbības turpmākiem komerciāliem mērķiem. Šāds finansēšanas ierobežojums rada risku, ka tiks izslēgti potenciāli vērtīgi projekti – tādi, kas iesaista tiešus biznesa partnerus, kuri komercnoslēpumu dēļ var nevēlēties izmantot starpniekus vai tirdzniecības apvienības.

10. izcēlums – Projektu pieteikšanas procedūra

1. Savu pieredzi Asia IT & C projektā aprakstīja Vjetnamas augstākā līmeņa izglītības iestāde, kura bija galvenais pretendents un kuras mērķis bija novērtēt esošo Eiropas absolventu līmeni IT & C e-mācības kursiem saistībā ar augošajām ievērojamajām vietējām zināšanām Vjetnamā. Tā atzina, ka pieteikšanās procedūra prasa daudz laika, jo bija vajadzīgi trīs mēneši, lai noformulētu priekšlikumu. Šīs izglītības iestādes direktors devās uz Eiropu, lai prasītu, kā aizpildāms priekšlikums. Tai bija problēma ar budžetu, kas bija plānots, izmantojot Komisijas veco veidlapu, tādēļ tas netika pieņemts un bija jāpārstrādā. Šī iestāde atzina, ka norādījumu dokumenti bija grūti izprotami un ka bija jāmeklē tādu Āzijas partneru palīdzība, kuriem bija veiksmīga pieredze projektu pieteikšanas procedūrā...

2. Cita augstākās izglītības iestāde Vjetnamā ar trim Asia Invest projektiem jomās, kas attiecas uz uzņēmējdarbības vadības administrāciju, atzina, ka projektu pieteikšanas procedūras radītais apgrūtinājums ir pārmērīgs, un pauda vilšanos par to, ka nebija iespējama projektu pieteikšana tiešsaistes režīmā. Šis saņēmējs iesniedza trīs pieteikumus, un viņam bija jāiesniedz tie paši dokumenti trīs reizes. Grūtības radīja nolikuma iesniegšana.

3. Ķīnas Rūpniecības asociācija (Chinese Industrial Association), kuras projekta mērķis bija mācību programma uzņēmējsabiedrībām notekūdeņu attīrīšanas jomā, uzskatīja, ka pieteikuma sagatavošana prasa pārāk smagu darbu. Galvenās problēmas tai sagādāja tas, ka bija prasīts pārāk detalizēts pasākumu plāns, kas ir ļoti grūti, piemēram, vienam pretendētā vairākus mēnešus iepriekš zināt, kurš gatavos runu. Daži dokumenti bija jātulko no ķīniešu valodas angļiski, kas bija ļoti dārgi gan laika, gan naudas izteiksmē.

55. Nav skaidri definēts delegāciju uzdevums, kas attiecas uz palīdzību potenciālajiem pretendentiem priekšlikumu sagatavošanā. Pienācīgi vadītai palīdzībai būtu jāveicina lielāks pieteikumu skaits, jāpaātrina projektu pieteikšanas process, jāuzlabo pieteikumu kvalitāte un jāpalīdz palielināt projektu potenciāls. Tomēr, kad šī palīdzība tiek sniegta, tai nevajadzētu skart delegācijas uzdevumu objektīvi novērtēt un apstiprināt priekšlikumus, ne arī radīt priekšstatu par to, ka delegācijas palīdzība dod tiesības uz apstiprinājumu.

56. Praksē delegācijas ne vienmēr sniedz palīdzību, pagaidām to loma projektu vērtēšanā un apstiprināšanā aprobežojas to, ka tās sagatavo komentārus par priekšlikumiem vērtēšanas komitejai Komisijas centrālajos dienestos Briselē. Tādējādi potenciālajiem un faktiskajiem ES programmu saņēmējiem ir liegta vērtīgā palīdzība, kas ļautu tikt galā ar sarežģīto procesu, tā radot pieteikumu kavēšanos un trūkumus un dažus pretendētus varbūt pat atturot no savu projektu pieteikšanas.

Projektiem bija pozitīvi rezultāti

57. Lai gan astoņi no projektiem, kam veikta revīzija, bija agrīnā posmā un bija par agru vērtēt to rezultātus, divdesmit astoņos gadījumos projekti uzrādīja būtiskus panākumus to izpildes gaitā un noderīgus rezultātus. Revidētie projekti nebija piedzīvojuši lielu kavēšanos un bija veiksmīgi atrisinātas ārējās problēmas, tādas kā SARS un politiskās neskaidrības. Ņemot vērā atsevišķu Asia Invest un Asia IT & C projektu zemo monetāro vērtību, šiem projektiem bija izdevies sasniegt ievērojamu saņēmēju skaitu.

11. izcēlums – Veiksmīgie projekti

EUR 100 000 vērtais projekts tehnoloģiju konsultatīvo dienestu kapacitātes stiprināšanai Vjetnamā, lai iegūtu un veiktu daudz efektīvāku projekta sagatavošanu un vietnes pārraudzības darbu, apmācīja 600 cilvēkus trijos atsevišķos mācību moduļos, no kuriem katrs ilga apmēram divas nedēļas.

... un tie bija labi pārraudzīti...

58. Ļoti labi ir darbojušās regulārās pārraudzības sistēmas Asia Invest un Asia IT & C projektiem. Partneri sniedz ceturkšņa ziņojumus, un tos pārbauda Komisijas izveidotas darba grupas, kas par ziņojumiem sagatavo īsus rakstiskus komentārus. Ja ziņojumi kavējas, abas darba grupas nosūta atgādinājumus. Vairums saņēmēju ir bijuši ļoti apmierināti ar regulāro pārraudzību, ko veic darba grupas Briselē un/vai Bangkokā. Saņēmēji jo īpaši augstu novērtēja Asia IT & C pārraudzību, jo darba grupa vienmēr sniedz atgriezenisko saikni – gan pozitīvu, gan negatīvu – par visiem projekta izpildes ziņojumiem, kamēr Asia Invest tiecas sazināties ar partneriem tikai tad, ja ir bijušas problēmas.

... tomēr ilgtspējība joprojām apšaubāma

59. Par projektu pieteikšanas procedūras daļu uzskata arī to, ka pretendenti sniedz informāciju par saviem ilgtspējības nodrošināšanas plāniem. Lielākā daļa Eiropā revidēto projektu ir izstrādājuši ilgtspējības plānu, kas ir daļa no projekta, bet ne vienmēr ir skaidrs, kā ilgtspējību varētu nodrošināt. Dažos gadījumos projektu plāni bija balstīti uz apsvērumu, ka varētu būt vēl viens ES finansējuma posms, kas nozīmē to, ka projekts nav ilgtspējīgs.

12. izcēlums – Ilgtspējība

1. Ne visiem projektiem Indijā bija izstrādāts ilgtspējības plāns kā daļa no kopējā projekta, un pat tad, kad tas bija izstrādāts, tā kvalitāte ļoti bieži bija nepietiekama.

2. Vairumam projektu Vjetnamā nebija izstrādātu ilgtspējības plānu, kas būtu daļa no kopējā projekta, tomēr daudzi no tiem revīzijas laikā enerģiski strādāja pie tā. Vairumā gadījumu abās valstīs projektu ilgtspējība šķiet atkarīga no turpmāka Komisijas finansējuma atbalsta. Taču dažos gadījumos galvenā darbība saistībā ar ilgtspējību izrādījās jaunu priekšlikumu iesniegšana Komisijai.

3. Vairumam Āzijas mēroga projektu Ķīnā ilgtspējība šķita pietiekami laba. Ne visiem projektiem bija izstrādāti ilgtspējības plāni, bet šie plāni tika gatavoti vai arī bija pierādījumi, ka pasākumi turpinās. Bija tikai viens projekts, kas cerēja uz turpmāku ES finansējumu citiem projektiem.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI**Secinājumi un ieteikumi par stratēģiju**

60. Ekonomiskā sadarbība ir īpaša joma EK attīstības programmām. Lai gan stratēģija ekonomiskai sadarbībai ir noteikta daudzos dažādos avotos, gandrīz nav konsekvences. Stratēģija ir vērsta uz to, lai palīdzētu attīstīt Āzijas valstu tautsaimniecības pašas par sevi, vienlaikus palielinot ES ietekmi un tirdzniecību. Tā ir vērsta gan uz mazāk attīstītajām Āzijas valstīm, gan arī uz tām, kurās tautsaimniecība ir labāk attīstīta (sk. 16.-27. punktu).

61. Saistībā ar vispārējo attīstības sadarbību Palāta iesaka Komisijai noteikt konsekventu ekonomiskās sadarbības stratēģiju, kurā atzīts atbalsta un tā mērķu ļoti specifiskais raksturs, skaidri nošķirot mērķus, kas sasniedzami sarunu un politiskas rīcības ceļā, no mērķiem, kuriem piemēroti izdevumi par projektiem un programmām.

62. Komisija atzīst, ka jāņem vērā atsevišķu valstu īpašās vajadzības ekonomiskās sadarbības jomā, bet tas nav pienācīgi atspoguļots valstu stratēģijas dokumentos. ABM darbības pārskatā, kas pašlaik veido pamatu Komisijas veiktajai pareizai finanšu pārvaldībai, nav konsekventas vai loģiskas virzības no vispārējiem mērķiem caur prioritātēm uz detalizētākiem mērķiem. Rezultātu un ietekmes rādītāji, kam būtu jāveido pārraudzības, projekta izpildes gaitas un ietekmes novērtēšanas pamats, vairāk koncentrējas uz procesu politiskā līmenī nekā uz paša atbalsta iznākumu un rezultātiem (sk. 21.-33. punktu).

63. Palāta iesaka Komisijai pievērst pienācīgu uzmanību ekonomiskās sadarbības izskatīšanai valsts stratēģijas dokumentos, vienlaikus ņemot vērā saikni ar vispārējām attīstības vajadzībām. Pieeja jāpielāgo tā, lai veidotu konkrētajiem apstākļiem piemērotu atbalsta kombināciju. Būtu īpaši jācenšas nodrošināt loģiku un konsekvenci darbības pārskatā. Būtu jāizstrādā objektīvi, lietderīgi un izmēroši rādītāji, kas atspoguļo atbalsta iznākumu.

64. Specifisku darbības stratēģiju trūkums ekonomiskai sadarbībai radīja plaša diapozona projektus, kas aptver visu reģionu, kur dominē valsts mēroga un globālā tirdzniecība. Šāds fokusa trūkums nozīmē to, ka ekonomiskās sadarbības ietekme ir grūti nosakāma, un ir apgrūtināta saikni izveide ar galveno prioritāti – stiprināt savstarpējo tirdzniecību un ieguldījumus – un tādējādi nav pamata vērtējumam par ES izdevumu efektivitāti vai par ieguldīto finanšu līdzekļu atdevi (sk. 34.-35. punktu).

65. Palāta iesaka Komisijai nodrošināt, lai atbalsts tiktu vērst uz skaidri definētiem un izmērāmiem mērķiem, izmantojot to par pamatu ES budžeta racionālas finanšu pārvaldības nodrošināšanai un ziņošanai par to.

Secinājumi un ieteikumi par īstenošanu

66. Palātas revīzija atklāja trūkumus tajā, kā Komisija pārvalda ekonomiskās sadarbības īstenošanu Āzijā, un daži no šiem trūkumiem ir mazinājuši atbalsta efektivitāti.

67. Saistībā ar divpusējiem projektiem dažādu iemeslu dēļ bijusi nepieļaujami ilga kavēšanās starp identifikācijas posmu un īstenošanas uzsākšanu. Daudzos gadījumos kavēšanās turpinājās īstenošanas posma laikā, kas samazināja projekta rezultātus un ietekmi. Pārraudzības līmenis ne vienmēr ir bijis apmierinošs, ārējie novērtējumi ne vienmēr ir notikuši savlaicīgi un ilgspējības iespējamība ir apšaubāma gandrīz vai pusei pārbaudīto projektu (sk. 38.-49. punktu).

68. Palāta iesaka Komisijai identificēt tos korigējošos pasākumus, kas vajadzīgi, lai atrisinātu problēmas divpusējos projektos un novērstu līdzīgas problēmas, plānojot un īstenojot nākotnes projektus. Īpaša uzmanība pievēršama tam, lai nodrošinātu, ka dažādo programmu un projektu mērķi ir skaidri un īstenojami plānotajā termiņā, un lai tiktu veikti vajadzīgie novērtējumi, ievērojot skaidru stratēģiju un savlaicīgumu.

69. Pārbaudīto projektu gadījumā konstatēja, ka Āzijas mēroga programmām paredzētā projektu pieteikšanas procedūra šķita apgrūtināta un sarežģīta dažiem nelielu projektu iesniedzējiem, un tas, ka nav skaidra delegāciju loma palīdzības sniegšanā potenciālajiem saņēmējiem, lai palīdzētu sagatavot to pieteikumus, nozīmē, ka vērtīgā palīdzība nav tikusi sniegta. Lai gan revīdētie projekti ir uzrādījuši labus projektu izpildes panākumus, sasniedzot noderīgus rezultātus, maz ticams, ka tie būs ilgspējīgi, jo vairumam vajadzēja turpmāku finansiālu atbalstu. Komisijas pārraudzības sistēmas ir bijušas ļoti efektīvas (sk. 50.-59. punktu).

70. Palāta iesaka Komisijai pārskatīt tās projektu pieteikšanas procedūras, lai līdzsvarotu vajadzību aizsargāt ES finansiālās intereses, vienlaikus atbalstot visplašāko potenciālo saņēmēju un projektu diapazonu. To darot, Komisijai būtu jāapsver vajadzība pretendentiem sagatavot loģisko pamatu. Tam arī būtu jānodrošina prasīto dokumentu vai informācijas pieejamība. Šajā sakarā noderētu aizpildīta pieteikuma paraugs, vēlams, pielāgots katras valsts juridiskajai un organizatoriskajai sistēmai. Komisijai būtu jāapsver iespēja izveidot centralizētu reģistru dokumentiem, kas vajadzīgi pieteikumiem, lai nebūtu jāprasa tam pašam saņēmējam tos atkal iesniegt kopā ar nākamo pieteikumu.

71. Palāta iesaka skaidri noteikt un palielināt delegāciju lomu, palīdzot potenciālajiem saņēmējiem definēt projektus un sagatavot pieteikumus. Mērķim jābūt – veicināt plašāku interesi par programmām un tādējādi atbalstīt lielāku potenciālo saņēmēju un priekšlikumu skaitu, sniegt palīdzību, lai nodrošinātu, ka pieteikumi tiek aizpildīti un sagatavoti ātri, tādējādi veicinot visefektīvāko un piemērotāko projektu atlasī.

72. Palāta iesaka Āzijas mēroga projektu regulārās pārraudzības sistēmā iekļaut standarta ziņojumu formu, kas varētu kalpot par labu paraugu delegācijām, kad tās pārrauga gan divpusējos, gan Āzijas mēroga projektus.

Šo ziņojumu Revīzijas palāta pieņēma 2005. gada 14. jūlija sēdē Luksemburgā.

Revīzijas palātas vārdā —
priekšsēdētājs
Hubert WEBER

KOMISIJAS ATBILDES

KOPSAVILKUMS

IV. 2000. gadā Komisija uzsāka ārējās palīdzības reformas vadību. Tā ietver valsts stratēģijas dokumentu (VSD), reģionālās stratēģijas dokumentu (RSD) un daudzgadīgo indikatīvo programmu ieviešanu.

(Pirmais un otrais ievilkums) – Prioritātes attiecībā uz izdevumiem vienmēr ir bijušas savstarpēji saskaņotas ar Āzijas valdībām, un, ciktāl iespējams, tās atspoguļoja pilsoniskās sabiedrības prioritātes un mērķus. Ar valsts un reģionālās stratēģijas dokumentu ieviešanu papildus indikatīvajam programmām Komisija cenšas mērķtiecīgāk noteikt attīstībai paredzētos izdevumus, ieskaitot ekonomiskai sadarbībai paredzētos izdevumus.

(Trešais ievilkums) – Komisija atzīst, ka šīs palīdzības vispārējā ietekme ir grūti izmērāma. Jo īpaši gadījumos, kad projektu būtība bija galvenokārt tehnisks atbalsts. Kopš EK ārējās palīdzības reformas visi projektu vadības posmi (PCM) attiecībā uz plānošanu ir pilnībā institucionalizēti. Loģiskās plānošanas metodes izmantošana nodrošina objektīvi pārbaudāmus rādītājus un iepriekš noteiktus līdzekļus izdevumu efektivitātes novērtēšanai. Pārbaudei izmanto neatkarīgo uzraudzību, kā arī obligāto starpposma un beigu novērtēšanu.

V.

(Pirmais ievilkums) – Kavējumi starp identifikācijas posmu un projekta uzsākšanu, kā arī projektu īstenošanas posmā atklātie kavējumi attiecas uz divpusējiem projektiem, kas izstrādāti līdz EK ārējās palīdzības reformai. Šī reforma, kas ietver *EuropeAid* izveidi (2001. gada janvāris) un atbalsta vadības pilnvaru nodošanu Komisijas delegācijām kopā ar jauno Finanšu Regulu (2003. gada janvāris), ierobežos un novērsīs projektu kavējumus.

Pašreizējā projektu izstrādē obligāti ir jāiekļauj uzraudzības, revīzijas un novērtēšanas plāns. Kopš 2000. gada sistemātisku uzraudzību vienlaikus veic neatkarīgi eksperti. Izmantojot šādu uzraudzību, ekonomiskās sadarbības projektiem Āzijā no iespējamās ilgtspējības viedokļa ir labi rezultāti.

(Otrais ievilkums) – Ar finanšu regulās noteiktām pieteikuma procedūrām jāpanāk augstāks godīguma un pārredzamības līmenis. Atbalsts pieteikuma iesniedzējiem tiek sniegts publisku sanāksmju un informācijas dienās, regulāri atjauninātās tīmekļa vietnēs, īpaši sadaļā “biežāk uzdotie jautājumi” (FAQ). Āzijas mēroga projektu vadība ir bijusi laba un nozīmīgi termiņu kavējumi nav bijuši. Izmantojot neatkarīgo uzraudzību, arī iniciatīvām Āzijas mērogā no iespējamās ilgtspējības viedokļa ir labi rezultāti.

VI.

(Pirmais ievilkums) – Ekonomisko sadarbību Komisija uzskata par vienu no attīstības atbalsta nešķiramu sastāvdaļu un aņņemas pievērst vajadzīgo uzmanību VSD un RSD izstrādāšanā. Komisija centīsies vēl vairāk uzlabot konsekvenci darbības pārskatos, kā arī noteikt piemērotus rādītājus.

(Otrais ievilkums) – EK ārējās palīdzības reforma, galvenokārt pilnvaru nodošana delegācijām, kas notika laika posmā no 2002. līdz 2005. gadam, uzlaboja un turpinās uzlabot divpusējo projektu īstenošanu un uzraudzību. Prasība veikt novērtēšanu patlaban ir sistemātiski iekļauta visu projektu finansēšanas līgumā.

Obligāta loģiskās plānošanas metodes izmantošana ir veicinājusi projektu uzraudzību un novērtēšanu. Tas palīdzēs turpmāk uzlabot projektu ilgtspējību.

(Trešais ievilkums) – Pašreiz redīgētā AIDCO līgumu procedūru rokasgrāmata atvieglos pieteikšanās procedūras dotācijām, ciktāl to atļauj Finanšu regula, kā arī izskaidros delegāciju lomu novērtēšanā.

(Ceturtais ievilkums) – No 2002. gada ieviestā uz rezultātiem vērstā uzraudzības sistēma (ROM) paredz standartizētu informācijas uzraudzību projektos un programmās.

APSVĒRUMI

20. Komisija piekrīt Tiesas viedoklim par iespējamo risku noteikta mērķa palīdzībai visās sadarbības jomās. Ar ārējās palīdzības reformu 2000. gadā un VSD un RSD ieviešanu saistībā ar stratēģiskajiem ziņojumiem par Āziju Komisija atkārtoti apstiprināja, ka EK stratēģiskajiem īstermiņa un ilgtermiņa sadarbības mērķiem Āzijā jābūt noteiktiem, lai samazinātu iepriekšminētos riskus.
22. Abpusējās intereses koncepciju nevar skaidrot kā līdzekli ES interešu aizsardzībai. Paziņojumā nav paustas nekādas nostādes par tādu sadarbību, ko varētu skaidrot kā vienam vai otram partnerim piešķirtu priekšrocību labuma iegūšanā.
23. Ekonomiskās sadarbības mērķis ir veicināt abpusēju tirdzniecību un ieguldījumus, un nodrošināt piemērotu vidi privātā sektora darbībai. Šā un cita veida pasākumi ir paredzēti, lai atbalstītu Āzijas valstu attīstības mērķus un integrāciju pasaules ekonomikā. Tādēļ ekonomiskā sadarbība atbalsta un atvieglo Komisijas attīstības mērķus Āzijā.
24. Sk. atbildi uz 22. punktu.
25. Komisija piekrīt Tiesai, ka rādītāju noteikšanu un uzraudzību varētu uzlabot, un Komisija to ir uzsākusi, sagatavojot VSD un RSD un tiem piesaistītās indikatīvā programmas no 2005. līdz 2006. gadam.
- Pašreizējās plānošanas vadlīnijas paredz, ka palīdzība jānosaka ierobežotam darbību skaitam. Balstoties uz gūto pieredzi, EK kopš 2004. gada samazinājusi Āzijas mēroga programmu skaitu no piecām līdz divām.
26. Komisija uzskata, ka VSD Āzijā nerada un tiem nevajadzētu radīt izteiktu atšķirību starp ekonomiskās sadarbības un finansciālas un tehniskās sadarbības stratēģijām, tā kā abas ir viena otru pastiprinoši instrumenti EK stratēģijas realizēšanai Āzijā. Turklāt to valstu plānos, kuras ir labumguvējas Āzijā, ekonomiskie pasākumi nabadzīgiem iedzīvotājiem nav nodalīti no pasākumiem nabadzības samazināšanai. Nesen piedāvātie ārējo pasākumu instrumenti atbilst šīm prasībām, un vairs nepastāv atšķirības starp finansiālo un tehnisko sadarbību un ekonomisko sadarbību.
27. Attiecībā uz Tiesas apsvērumiem par reģionālo dimensiju, Komisija uzskata, ka Āzijas mēroga programmas atbilst programmu līmenim. Nolikā izveidot sadarbību pārrobežu darījumos ar Āziju, īpaši tiek atbalstīti pieteikumi, kas projektā iesaista vairāk par vienu Āzijas valsti.
29. Izmantojot jaunās metodes budžeta pārvaldībā (ABM un ABB), Komisijas nolūks ir uzlabot diskusijas par budžetu, nosakot vispārējās prioritātes politikā, novērtējot, kāda ir šo prioritāšu ietekme uz pašreizējiem pasākumiem un kādi ir to mērķi, un atbilstīgi piešķirot līdzekļus. Šīs politiskās diskusijas, kuras atbalsta budžeta lēmējinstāncija, galvenokārt jāvērs uz veicamiem pasākumiem un mazāk uz atsevišķām budžeta pozīcijām.
31. Komisija atzīst, ka mērķu apraksts ir vispārīgs un turpmāk to varētu precizēt. Šo informāciju ņems vērā, izstrādājot uzlabojumus darbību pārskatā.
32. Komisija piekrīt Tiesas viedoklim par ietekmes rādītājiem un uzskata, ka vajag izvēlēties reālistisku pieeju ietekmes noteikšanai, kas ņemtu vērā ES pasākumu ierobežoto skaitu un dalībvalstu uzsāktu līdzīgu programmu esamību. EK, nebūdamā vienīgā pasākumu ieviešēja, var tikai veicināt tirdzniecības un ieguldījumu palielināšanos. Komisija centīsies attīstīt tālāk un uzlabot piemērotus ietekmes rādītājus.
33. Darbības pārskats sniedz informāciju par katram pamatmērķim izmantotiem resursiem un to saistību mērķu sasniegšanā. Komisija izstrādā uz rezultātiem vērstus rādītājus.
- 34.-35. Līdz 2001. gadam politikas mērķi bija tieši izskaidroti projektos un programmās. Kopš 2002. gada valstu indikatīvās programmas ir bijušas līdzekļus labākai mērķu noteikšanai, īpaši ekonomiskā sadarbībā, kā rezultātā ir samazināts intervences nozaru skaits, un noskaidroti katrā nozarē sasniedzamie mērķi un uzdevumi. Komisija apzinās, ka šīs palīdzības vispārējā ietekme ir grūti izmērāma. Tas attiecas galvenokārt uz projektiem, kas pēc būtības ir tehniskais atbalsts.
- Kopš EK ārējās palīdzības reformas visi projektu vadības posmi attiecībā uz plānošanu ir pilnībā institucionalizēti. Loģiskās plānošanas metodes izmantojums nodrošina objektīvi pārbaudāmus rādītājus un iepriekš noteiktus līdzekļus izdevumu efektivitātes novērtēšanai. Pārbaudei izmanto obligāto starpposma un beigu novērtēšanu.
39. Divpusējie ekonomiskās sadarbības projekti atbilst ekonomiskās sadarbības prioritātēm, kas noteiktas saskaņā ar katras valsts nabadzības mazināšanas stratēģijas dokumentā (NMSD) un Nacionālās attīstības plānā (NAP) noteiktajām prioritātēm. Iespēju robežās Komisija cenšas sadarboties ar citiem līdzekļu piešķirējiem tā, lai radītu kāpinātu iedarbību, kas nodrošinās lielāko iespējamo ietekmi uz ierobežotajiem Kopenas fondiem.
- Daudzu ekonomiskās sadarbības projektu ietekmi var novērtēt tikai ilgākā termiņā. Visu nākamo projektu ietekmi mērīs sistemātiskāk ar pastiprinātas uzraudzības un novērtēšanas procedūrām, kādas pašreiz tiek piemērotas.

40.-41. Projekta sagatavošanas ātrums ir samērīgs ar kvalitatīvu projekta attīstību, kas ietver: (a) identifikācijas posmu, lai novērtētu iesaistīto nozari un atpazītu galvenās risināmās problēmas, iespējamās labuma guvumus un īstenošanas kārtību. (b) novērtēšanas posmu, kurā apkopo informāciju par projektu, pilnībā iesaistot un apspriežoties ar visām ieinteresētajām pusēm, labuma guvējiem un citiem līdzekļu devējiem. Šis posms bieži vien ietver ekonomiskās un finansiālās analīzes izstrādāšanu, ietekmes novērtēšanu uz vidi un dzīvumu. Projektu īstenošana sākas ar uzsākšanas posmu (parasti tas ilgst 6 mēnešus), kura laikā pārbauda ieteikto pasākumu savlaicīgumu un to izmaksas un ieņēmumus.

42.-43. Projektu un programmu īstenošana ir uzlabojusies pēc EK ārējās palīdzības reformas, jo īpaši pēc pārvaldības pienākumu nodošanas delegācijām. Neizbēgami ir bijis pielāgošanās periods līdztekus jauno delegācijas darbinieku atlases un padziļinātas apmācības posmam.

Attiecībā uz kompetences problēmu, jāņem vērā atšķirības augsti kvalificētu speciālistu pieprasījumam un piedāvājumam tirdzniecības nozarē. Situācijas uzlabošanai Komisija ieviesa pasākumus, kas nosaka jaunu tirdzniecības līgumu sistēmu (2003. gada decembris), izveido Ieguldījumu fondu sadarbībā ar ANO Starptautisko tirdzniecības centru (2004. gada jūlijs) un labāk izmanto atbilstošu ANO organizāciju pieredzi.

44. Kopš EK ārējās palīdzības reformas visi projektu vadības posmi attiecībā uz plānošanu ir pilnībā institucionalizēti. Loģiskās plānošanas metodes lietojums ir uzsvērts, lai noteiktu projekta vispārīgo un īstermiņa mērķi, rezultātus, darbības, objektīvi pārbaudāmos rādītājus un iepriekš noteiktos pārbaudes līdzekļus.

46. Mērķtiecīgāk izmantojot loģiskās plānošanas metodi, kas līdztekus īpašiem izpildes rādītājiem ietver skaidri noteiktu projekta vispārīgo mērķi, īstermiņa mērķus, rezultātus un darbības, pēdējā laikā ir uzlabota projektu uzraudzība. Turklāt uzlabojumi uzraudzībā ietver neatkarīgo konsultantu iesaistīšanu uz rezultātiem virzītās uzraudzības sistēmas izveidi.

47. Kopš 2000. gada projektus sistemātiski uzrauga neatkarīgie eksperti, kuri ir aicināti analizēt izraudzītā projekta nozīmīgumu, lietderību, efektivitāti, ietekmi un ilgtspējību saskaņā ar ikgadējo darba plānu. Ar šo uzraudzības metodi ekonomiskās sadarbības projekti Āzijā no iespējamās ilgtspējības viedokļa ir novērtēti atzinīgi.

Turklāt kopš 2000. gada EK ir ieviesusi pasākumu sistēmu kvalitātes atbalstam, kas plašāk pārbauda projektu izstrādi identifikācijas un formulējuma posmā. Ar šo procedūru tagad uzmanīgi pārbauda ilgtspējības plānus.

Ilgspējību visos kvalitātes atbalsta procesa posmos pārbauda kā īpašu kritēriju.

48.-49. Ar kvalitātes atbalsta sistēmas ieviešanu 2002. gada beigās, starpposma un beigu novērtējumi projektu izstrādē ir obligāti jāuzrāda to īstenošanai noteiktā budžeta posteņu pozīcijā. Starpposma novērtējums ir īpaši paredzēts trūkumu konstatēšanai un atbilstošu koriģēšanas pasākumu veikšanai. Gan atbalsta vadības pilnvaru nodošana, gan sistemātiska ārējā uzraudzība nodrošina stingru kontroli un trūkumu drīzu konstatēšanu, lai laikus veiktu koriģējošus pasākumus.

52. Āzijas mēroga programmās, kā arī ārējās palīdzības vadībā kopumā, pastāvīgi tiek pārskatītas vadlīnijas pieteikumu iesniedzējiem un iespējami vienkāršotas pieteikuma procedūras. Ir jāatrod caurredzamībai un godīgumam nepieciešamo procedūru skaita līdzsvars ar vienkāršību, ko sagaida pieteikuma iesniedzēji.

53. Statūtu iesniegšana ir vajadzīga, lai noteiktu pieteikuma iesniedzēja statusu un tautību, un līdz ar to tiktu izpildītu prasības par juridisko pamatu.

Partneriem ir jāparaksta "partnerības apliecinājumu", kurā tie apliecina savu pienākumu izpildi, ja projekta pieteikums tiks izraudzīts.

54. Izvēloties par labumguvējiem bezpeļņas darījumu starpniekus, kā priekšrocība uzskatāma tiem piederošās struktūras, kas ļauj paplašināt projekta labvēlīgo ietekmi.

Pašreiz tiek izskatīta iespēja atļaut komersantiem pieteikties uz Āzijas mēroga programmām. Nosacījums būtu, ka labumguvēji negūst nekādu peļņu no līdzfinansētajiem projektiem.

Bezpeļņas principa piemērošanu izskata tā, lai atvieglotu šāda veida ekonomiskās sadarbības projektu īstenošanu pēc Tiesas ieteikuma.

55. Pēdējo divu gadu laikā Komisija ir īstenojusi daudzveidīgus pasākumus, lai uzlabotu vadlīnijas potenciālajiem pieteikuma iesniedzējiem. Tajos ietilpst saieta sēdes ES dalībvalstīs un partnervalstīs Āzijā, programmu tīmekļa vietnēs regulāri atjaunināta sadaļa "Biezāk uzdotie jautājumi" un centralizēti pārvaldītas kontaktadrese, uz kurām pieteikuma iesniedzēji var nosūtīt savus jautājumus. Tīmekļa vietnēs ir pieejami vislabākie praktiskie piemēri tam, kā sagatavot labus projekta pieteikumus. Attiecīgos delegāciju un galveno pārvalžu pienākumus šajā sakarā noteica pilnvaru nodošanas procesā.

Jaunajās Āzijas mēroga programmās Komisija ir ieviesusi noteiktu tādu programmas sastāvdaļu spēju paaugstināšanas darbībām, kuras mērķis ir sekmēt projektu sagatavošanu un labumguvēju prasmi vadīt projektus.

56. Delegācijas nevar palīdzēt pieteikuma iesniedzējiem pieteikuma sagatavošanā, jo tas nozīmētu pārkāpt vienādas attieksmes principu. Tādēļ palīdzība aprobežojas ar augstākminētajiem pasākumiem.

Jebkurā gadījumā delegāciju sniegtā palīdzība nedrīkst pārsniegt galveno vadlīniju noteikumus un iedziļināties pieteikuma detaļās.

59. Visi tehniskai un finansiālai novērtēšanai pakļautie pieteikumi jāizvērtē, ņemot vērā ilgtspējību. Turklāt attiecīgā(s) Komisijas delegācija(s) ir īpaši aicināta(s) izteikt savu viedokli par projekta ilgtspējību no finansiālā, institucionālā un stratēģijas viedokļa, gan no citiem viedokļiem.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

60. Kā minēts Latīņamerikas un Āzijas valstu (ALA) noteikumos, ekonomiskās sadarbības mērķis ir veicināt abpusēju tirdzniecību un ieguldījumus, un nodrošināt piemērotu vidi privātā sektora darbībai. Šie un cita veida pasākumi ir paredzēti, lai atbalstītu Āzijas valstu attīstības mērķus un integrāciju pasaules ekonomikā. Tādēļ ekonomiskā sadarbība atbalsta un atvieglo Komisijas mērķus par attīstību Āzijā. Ar valsts un reģionālās stratēģijas dokumentu ieviešanu kopš 2002. gada, Komisijas cenšas nodrošināt labāku stratēģijas, plānošanas un īstenošanas savstarpējo atbilstību.

61. Saskaņā ar 177. pantu un 181. panta a) apakšpunktu Līgumā par Eiropas Savienību, Komisija ir stingri pārliecināta, ka ekonomiskā sadarbība ir neatņemama attīstības pasākumu daļai vienotas attīstības stratēģijā. Tomēr Komisija atzīst, ka ekonomiskās sadarbības rādītājus jānosaka īpaši katrai valstij.

62. Lai īstenotu kopējo koncepciju, Komisija izstrādā specifiskus VSD un RSD un izveido valsts programmas. Šajos dokumentos ir ietverti gan finansiālie un tehniskie pasākumi, gan ekonomiskās sadarbības pasākumi, kas viens otru savstarpēji stiprina un papildina.

ABM ir jauna pārvaldības procedūra, un tās nostādnes un saturs tiek uzlaboti. Tomēr darbības pārskatus nevajadzētu aplūkot izolēti, jo Komisija tos izmanto papildus citiem atbilstošiem dokumentiem par veicamiem pasākumiem Āzijas reģionā.

63. Ekonomisko sadarbību Komisija uzskata par vienu no attīstības atbalsta sastāvdaļām, un apņemas pievērst vajadzīgo uzmanību VSD un RSD izstrādāšanā. Turklāt Komisija centīsies vēl vairāk uzlabot konsekvenci darbības pārskatos, kā arī izstrādāt piemērotus rādītājus.

64. Līdz 2001. gadam politikas mērķi bija tieši izskaidroti projektos un programmās. Prioritātes attiecībā uz izdevumiem vienmēr ir bijušas savstarpēji saskaņotas ar Āzijas valdībām, un, ciktāl iespējams, tās atspoguļoja pilsoniskās sabiedrības prioritātes un mērķus. Kopš 2002. gada VSD un valsts indikatīvās programmas ir bijuši līdzekļi labākai mērķu noteikšanai, īpaši ekonomikas sadarbībā, kā rezultātā ir samazināts intervences nozaru skaits, un noskaidroti katrā nozarē sasniedzamie mērķi un uzdevumi.

65. Kopš EK ārējās palīdzības reformas visi projektu vadības posmi attiecībā uz plānošanu ir pilnībā institucionalizēti. Loģiskās plānošanas metodes lietojums nodrošina objektīvi pārbaudāmus rādītājus un iepriekš noteiktus līdzekļus izdevumu efektivitātes novērtēšanai.

66. Lielākā daļa Tiesas auditēto projektu tika izstrādāti laika posmā līdz EK ārējās palīdzības reformai.

67. EK ārējās palīdzības reforma un jaunā Finanšu regula, kas stājas spēkā 2003. gada janvārī, ierobežos un novērsīs projektu kavējumus.

Projektu uzraudzība un novērtēšana ir uzlabota, izmantojot obligāto loģiskās plānošanas metodi, kā arī izveidojot obligāto starposma un beigu novērtēšanu visiem projektiem un programmām.

Tagad ilgtspējības plānus uzmanīgi izskata kvalitātes atbalsta procesā. Turklāt ilgtspējība ir viens no kritērijiem, ko pārbauda uz rezultātu vērsta pārraudzība, un to sistemātiski aplūko neatkarīgas pārraudzības kontekstā.

68. Pašreizējo projektu plānos jau ir jāietver skaidrs vispārīgā mērķa formulējums, projekta īstermiņa mērķi, rezultāti un pasākumi. Kopš 2002. gada beigām visos projektos sistemātiski ir iekļauta prasība veikt neatkarīgu ārējo novērtēšanu.

69. Komisija atzīst, ka pieteikšanās procedūras Āzijas mēroga programmām ir sarežģītas, kaut arī ir izdarīts viss, lai tas saglabātu iespējami vienkāršākas.

Finanšu regulas pašreizējai pārskatīšanai un tās īstenošanas noteikumiem jāved pie lielāka elastīguma un proporcionalitātes noteikumu piemērošanā maza mēroga projektiem, t.i., proporcionālāk ietvertajiem riskiem.

Turklāt pašreizējā pārstrādātā AIDCO līgumu procedūru rokasgrāmata atvieglos pieteikšanās procedūru dotācijām, ciktāl to atļauj Finanšu regula, kā arī izskaidros delegāciju lomu novērtēšanā.

70. Pieteikuma parauga ievietošana tīmekļa vietnē rada risku, ka pieteikuma iesniedzēji lielākoties kopēs šo paraugu. Komisija nodrošina pieeju detalizētām faktu lapām par visiem finansētajiem projektiem programmu tīmekļa vietnēs.

Obligāta loģiskās plānošanas metodes izmantošana ir uzlabojusi projektu uzraudzību un novērtēšanu. Daļēji tādēļ, ka pastāv loģiskās plānošanas metode, Āzijas mēroga programmām paredzētās regulārās uzraudzības sistēmas ir darbojušās ļoti labi. Tādēļ Komisija izvirza pretendentiem prasību par loģiskās plānošanas metodes izpildi. Pēc Tiesas ieteikuma Komisija apsvērs iespēju izmantot centrālo reģistru.

71. Pēdējo divu gadu laikā Komisija ir īstenojusi daudzveidīgus pasākumus, lai uzlabotu vadlīnijas iespējamiem pieteikuma iesniedzējiem. Jaunajās Āzijas mēroga programmās Komisija ir

ieviesusi noteiktu tādas programmas sastāvdaļu spēju paaugstināšanas darbībām, kuras mērķis ir sekmēt projektu sagatavošanu un labumguvēju prasmi vadīt projektus.

Delegācijas nevar palīdzēt pieteikuma iesniedzējiem pieteikuma sagatavošanā, jo tas nozīmē vienādas attieksmes principa pārkāpumu. Tādēļ palīdzība aprobežojas ar vispārējiem norādījumiem, bez dziļāka ieskata pieteikuma detaļās.

72. Komisija patstāvīgi piemēro procedūras labākas prakses izveidošanai. Gan Āzijas mēroga projektu uzraudzības sistēmā, gan ārējās palīdzības uzraudzībā izmanto standarta ziņojuma formu. Kopš pilnvaru nodošanas delegācijas ir aktīvi iesaistītas šajā sistemātiskās uzraudzības pasākumā.